

Memòria de l'any 2021

MUSEU D'HISTÒRIA DE
BARCELONA

INDEX

1.	PRESENTACIÓ	4
2.	FONS / COL·LECCIONS	13
A)	Increment dels fons	18
B)	Conservació preventiva i restauració	19
C)	Documentació	26
D)	Atenció de consultes	26
E)	Préstecs	27
F)	Fons en línia	28
G)	Arxiu arqueològic	29
H)	Reproduccions	29
I)	Biblioteca i centre de documentació	30
3.	PROGRAMES PÚBLICS	31
A)	Recerca i debat públic	32
B)	Formats expositius. Exposicions temporals	51
C)	Formats guiats. Visites i itineraris urbans	61
D)	Formats musicals. Audicions	63
E)	Formats escrits. Publicacions	66
F)	Formats acadèmics. Estudis	71
G)	Projecte escolar	73
H)	Comunicació i difusió	77

D)	Presència als mitjans	79
J)	Accessibilitat i inclusió	81
K)	Públics	83
L)	Usuaris	84
4.	COL•LABORACIONS I RELACIONS EXTERNES	86
A)	Xarxes	86
B)	Convenis i acords	89
C)	Projectes compartits	89
D)	Participacions	92
E)	Relacions institucionals	93
5.	ORGANITZACIÓ	94
A)	Recursos humans	94
B)	Memòria econòmica	95
C)	Obres i manteniment	95
D)	Lloguer d'espais	96
E)	Patrocini	96
6.	RESUM D'INDICADORS	97

1. PRESENTACIÓ

El **Museu d'Història de Barcelona** (MUHBA), ideat al llarg del primer terç del segle XX, prefigurat al Pavelló de Barcelona de l'Exposició Internacional de 1929 i que finalment va ubicar la seva seu principal en 1943 a la Casa Padellàs i a la Plaça del Rei, va combinar des dels seus inicis la dedicació a la recerca i difusió de la història de la ciutat amb la conservació i exposició del seu patrimoni, fins als temps contemporanis. El museu depèn de l'Ajuntament de Barcelona a través de l'**Institut de Cultura de Barcelona** (ICUB).

El MUHBA té una estructura de museu xarxa policèntric, amb les seves sales difoses per la ciutat i ubicades en diferents espais patrimonials, que configuren entre tots ells un marc idoni per abordar la trajectòria de la ciutat, essent alhora un referent a molts barris. Actualment, el museu és present a tots els districtes, excepte l'Eixample i, des que fou segregat del MUHBA el Monestir de Pedralbes, excepte també a Les Corts.

Aquests espais del museu mostren la colònia romana, amb les excavacions de la plaça del Rei i el temple d'August, entre d'altres espais arqueològics que formen part de la ciutat antiga; l'urbs medieval, amb el Palau Reial i el call jueu, i la ciutat moderna i industrial, amb l'ambició de capitalitat europea al Park Güell i els relats literaris a Vil·la Joana i amb el proveïment urbà (Casa de l'Aigua), la ciutat del treball (Fabra Coats), l'habitatge (Bon Pastor), la guerra i la postguerra (Refugi 307 i el Turó de la Rovira) i la metròpoli contemporània (Oliva Artés, també amb espais de “museu laboratori ciutadà”).

Aquests espais del MUHBA no funcionen com a àmbits separats i estancs, ans ben al contrari, constitueixen **polaritats** que connecten i s'entrellacen per tal de construir un relat flexible i plural de Barcelona, des de diferents perspectives històriques temporals i sectorials. Al cap i a la fi, com s'ha dit, s'ha de veure el Museu com un museu amb les sales per tota la ciutat. Com s'explicarà més endavant, això s'ha fet encara més palès aquest any amb el projecte de repensar el museu no com a edificis diferents, sinó com un conjunt de 55 sales.

Així doncs, el MUHBA esdevé un **museu de proximitat** sense perdre al mateix temps la condició de museu de la ciutat. En virtut d'aquesta doble dimensió, el museu és un instrument de política urbana amb un potencial notable per difuminar límits i distàncies entre centres i perifèries. Un dels objectius és abordar la perifèria des del centre i alhora la viceversa: portar **centralitat cultural** als barris, articulant relats i promovent patrimonis en una actuació compartida amb el teixit social i cultural. Cal indicar, en aquest sentit, que la tasca del Museu, a cavall de les polítiques culturals i de les polítiques urbanes, està consolidant en diàleg amb altres museus de ciutat europeus i fins i tot de més enllà, com s'ha mostrat aquest any 2021 amb el congrés del CAMOC que ha organitzat el MUHBA a Barcelona.

A més, s'ha de destacar per començar ha estat encara marcat per les conseqüències de la pandèmia de la Covid, les quals han afectat a la forma de treballar (amb molt teletreball, reunions per programes com Zoom i emissió virtual de vàries de les activitats organitzades). A més, aquesta conjuntura tan excepcional va ser aprofitada per tal de replantejar el propi rol del museu i les seves formes d'entendre's a si mateix i d'arribar i presentar-se a públic. Entre d'altres coses, això ha propiciat reflexions productives per part de tot l'equip del museu, cosa que s'ha plasmat en resultats diferents com la renovació total, tant de disseny com conceptual, de la pàgina web, o en un llibret de sala com la Guia breu del MUHBA, que reconceptualitza el museu com un conjunt de 55 sales que donen compte de tota la història de la ciutat des de diferents perspectives i llocs. Tot plegat també va desembocar en tota la tasca de reflexió portada a terme, en diàleg amb altres museus del món, en un acte tan important com el Congrés del Camoc, que va ser organitzat al propi MUHBA, en el qual van intervenir molts dels seus treballadors i col·laboradors i del qual en parlarem més endavant amb un més gran detall.

Resum de l'any

Quant als projectes expositius temporals, aquest 2021 el MUHBA ha promogut un total de vuit exposicions de caràcter temporal, tres de gran format (una de les quals s'havia inaugurat l'any anterior) i cinc de petit format.

Les exposicions de gran format han sigut les següents:

- 1) **Barcelona flashback. Kit d'història en 100 objectes** (MUHBA Casa Padellàs). Síntesi experimental radicalment innovadora en les formes de mostrar i situar la trajectòria de Barcelona, amb un mètode de lectura històrica interrogativa i, alhora, una proposta educativa. És, així mateix, un projecte de recerca internacional sobre com vertebrar relat històric, patrimoni urbà i ciutadania per avançar cap a una nova generació de museus de ciutat al segle XXI.
- 2) **Barcelona & Futbol. El gran joc social del segle XX** (MUHBA Oliva Artés). El futbol ha contribuït a la construcció social de la ciutat al segle XX: en els usos de l'espai públic, en la internacionalització i en l'economia; en els mitjans de comunicació, en els relats locals, les rivalitats, els hàbits dominicals, el joc i les joguines; en la vida quotidiana, en la construcció dels barris i de les identitats personals, col·lectives i territorials. En el cas de Barcelona la influència econòmica, social, política i cultural del futbol professional ha tingut una influència creixent i duradora en la imatge que es té al món de la ciutat i capital de Catalunya.
- 3) **Alimentar Barcelona. Ciutat, proveïment i salut** (MUHBA Plaça del Rei). Alimentar la població ha resultat sempre una preocupació per a les ciutats i assegurar el proveïment i la seguretat alimentària va ser una de les principals ocupacions del Consell de Cent, des dels seus inicis. D'aleshores ençà, el govern de la ciutat ha maldat per garantir el subministrament i la qualitat dels aliments, bé perquè n'ha tingut la competència directa, bé perquè ha actuat de manera subsidiària, bé perquè ha buscat alternatives a l'acció insuficient d'altres autoritats. La intervenció del govern municipal arriba fins avui, amb Mercabarna i amb una xarxa activa de mercats municipals. Aquesta llarga trajectòria d'implicació municipal decisiva en el proveïment alimentari és una singularitat històrica de Barcelona.

Les exposicions de petit format, realitzades totes elles a petició expressa i directa de l'ICUB, altres ens municipals i entitats, han estat les següents.

- 1) **Barcelona, port mediterrani entre oceans. El testimoni del vaixell Barceloneta I** (MUHBA Plaça del Rei). Instal·lació del vaixell Barceloneta I. Testimoni directe d'un trànsit marítim que a les rutes mediterrànies del segle

XIV ja sumava la comunicació estable amb les ciutats atlàntiques del nord d'Àfrica i Europa, i va anar fent de Barcelona la ciutat portuària cosmopolita que encara és avui.

- 2) **Sarrià i Barcelona 1921. Vers la ciutat metropolitana** (MUHBA Vil·la Joana). Exposició que mostra la història dels diferents debats i conflictes derivats de l'agregació de Sarrià al terme municipal de Barcelona. Organitzada amb la col·laboració del Districte de Sarrià-Sant Gervasi.

A més, el museu ha acollit aquestes altres exposicions:

- 1) **Miralles a quarts de quatre (MUHBA Plaça del Rei)**. S'explica part de l'obra de l'arquitecte Enric Miralles en una exposició centrada en quatre projectes construïts: el Cementiri d'Igualada, el Pavelló d'Osca, el Mercat de Santa Caterina (Barcelona) i el Parlament d'Edimburg. Organitza: Fundació Enric Miralles.
- 2) **50 anys de Premsa veïnal** (MUHBA Oliva Artés). L'exposició reflecteix la història d'aquests anys a través de la mirada de les revistes, les quals fan un relat que cada vegada més adquireix força, i que vist en conjunt, mostra la magnitud de la tasca feta pels veïns i veïnes de les associacions, al llarg d'aquests 50 anys. Organitza: Arxiu Històric de Roquetes-Nou Barris.
- 3) **Dos anys, moltes vides** (La Porta de Mar i les Termes Portuàries). Exposició realitzada pel Col·legi de Dissenyadors Gràfics que té com a eix vertebrador la pandèmia de la Covid.

Seguint la pauta habitual al Museu de treballar per projectes, quasi tots amb uns quants anys de durada, anant i tornant entre la recerca i la programació pública, les exposicions no han estat sinó un més entre els formats proposats per abordar unes i altres qüestions. L'exposició no ha de ser necessàriament el "format rei" en tots els casos. Entre els altres formats públics del museu també hi ha visites, itineraris, seminaris, conferències, concerts, col·loquis, maques guia i llibres, i entre els terrenys abordats pel Museu destaquen a) la història urbana i de la inserció de la ciutat en àmbits més amplis; b) els camps patrimonials en els quals fa anys que el Museu treballa:

arqueològic, arquitectònic, paisatgístic, literari, musical i alimentari; i, finalment, c) l'estudi de les metodologies d'apropiació de la ciutat per una ciutadania diversa: propostes educatives, teoria i pràctica de l'itinerari urbà, etc.

Una de les claus de la programació pública del Museu com a centre de coneixement (aquesta definició engloba amb escreix la de centre de cura d'objectes i programació d'activitats) és la de no diferenciar entre recerca i difusió, amb les sessions de presentació i debat sobre els resultats de les recerques necessàries per impulsar el Museu sempre públiques, i sense distingir d'entrada entre "públic general" i "públic especialitzat". L'amalgama de persones de formacions i orígens diferents no pot ser un complement, sinó que és una de les claus d'un museu de ciutat culturalment cohesionador al segle XXI. Els resultats fins ara aconseguits semblen corroborar que la que s'acaba d'exposar és una bona manera per aconseguir un apropament més participatiu, coral i plural, i d'incidir en la visió que ciutadans i visitants tenen de la trajectòria de la ciutat.

En aquest sentit, cal destacar en 2021 el manteniment d'un bon ritme en construcció de la història i el patrimoni de Barcelona des del MUHBA i del seu **Centre de Recerca i Debat** (el CRED), amb propostes com les que tot seguit s'enumeren, un bon nombre de les quals coproduïdes i cofinançades amb altres entitats acadèmiques, culturals i socials, amb una xifra en augment de propostes conjuntes íntegrament finançades per l'entitat col·laboradora que troba en el Museu en entorn creador de sinèrgies. Destaquen tant els grups universitaris, barcelonins i d'altres contrades, com les institucions culturals, els centres d'estudis locals i les entitats veïnals. En el benentès que, en tots els casos, el rigor en les tasques endegades és la base sobre la qual es poden retrobar múltiples aportacions.

La recerca és un dels fonaments bàsics de la programació pública del Museu, trencant barreres entre innovació i difusió per fer de la construcció de coneixement un procés a l'abast del públic.

Entre les propostes dutes a terme en aquest 2021 podem destacar les següents:

- 1) Seminari. *La cuina de Barcelona en època moderna, segles XVI-XVIII* (gener de 2021).
- 2) Jornada *Innovació Musical Republicana. Barcelona, 1931-1934* (març de 2021).

- 3) Seminari virtual *Construint la ciutat en femení. Sant Pere de Puel·les a la Barcelona medieval* (abril de 2021).
- 4) Cicle de jornades. *Arquitectura, interiors i identitat social (III). L'habitatge social a l'època de l'estat del benestar* (abril de 2021).
- 5) Jornada. *Barcelona node ferroviari: un passat amb futur* (maig de 2021).
- 6) Seminari. *Una nau tinglada del segle XV: recuperació i interpretació* (juny de 2021).
- 7) Seminari. *Barcelona a la postguerra: visions literàries* (juny de 2021).
- 8) Programa de memòria. *Memòria de les lluites per l'habitatge a Barcelona i commemoració de la vaga de lloguers de 1931* (juny de 2021).
- 9) Cicle de Jornades. *Arquitectura, interiors i identitat social (IV). Barcelona i el Bon Pastor: les transformacions i el projecte museístic de l'habitatge popular* (octubre de 2021).
- 10) Seminari. *Les transformacions de les institucions psiquiàtriques a Barcelona entre la segona meitat del segle XVIII i el segle XX* (octubre de 2021).
- 11) Seminari. *La galeria de catalans il·lustres en el seu 150 aniversari* (novembre de 2021).
- 12) Seminari. *Escolaritzar Barcelona. L'ensenyament públic a la ciutat, 1900-1979* (novembre de 2021).
- 13) Seminari. *Clima i crisis agràries i alimentàries a Barcelona durant la Petita Edat de Gel* (novembre de 2021).
- 14) Seminari. *MUHBA Fabra i Coats-2. Nau F, la ciutat del treball en marxa. Projecte arquitectònic i museològic* (novembre de 2021).

Finalment, s'ha d'esmentar a part el congrés del CAMOC, el qual ha portat el títol de “Connectar ciutats, connectar ciutadans” i ha tingut lloc entre els dies 1 i 4 de desembre. Amb aquest esdeveniment s'ha volgut aprofundir en el paper que poden tenir els museus de ciutat com a institucions estratègiques de cohesió urbana, social i cultural que permeten connectar ciutats i ciutadanes en pro d'una sostenibilitat compartida com a projecte social i democràtic comú, així com a centres de coneixement i polaritats pel desenvolupament urbà. Cal tenir en compte que el museu de ciutat, concebut com a espai d'un coneixement situat en la història urbana i arrelat en el patrimoni, pot configurar-se com un node explicatiu innovador que propiciï nous vincles, fent-se ressò

de les lluites per la veritat, la igualtat i el diàleg cultural. Connectar ciutats i ciutadanes en una xarxa multiescalar, de barri, de ciutat i global alhora, pot així mateix contribuir a una economia urbana més diversificada i sostenible. Els museus de ciutat poden promoure noves pràctiques turístiques més respectuoses amb el medi ambient i la població local. Tanmateix, els museus de ciutat han de veure's com a nodes clau de coneixement tècnic en conservació i gestió del patrimoni, innovació cultural i cohesió urbana capaços de contribuir al desenvolupament local. L'objectiu, per això, ha sigut reflexionar sobre les línies mestres d'una nova museologia urbana per al segle XXI, per transitar del museu de la ciutat al museu de la ciutadania, amb uns fonaments sòlids a partir de la recerca en els camps de la història urbana, la gestió del patrimoni i la participació ciutadana. Per aquesta raó, un dels propòsits ha sigut passar del concepte de "museu de ciutat" al de "museu dels ciutadans", fermament basat en la recerca duta a terme en els camps de la història urbana, la gestió del patrimoni i la participació ciutadana.

Cal tenir en compte que la reinvençió dels museus de ciutat pot ser cabdal en la construcció d'un món democràtic amb més justícia social i amb més respecte al planeta. El museu de ciutat es pot entendre com a espai de coneixement de la història urbana i el patrimoni es pot configurar com un eix descriptiu innovador que fomenti nous vincles i es faci ressò dels esforços per assolir-la veritat, la igualtat i el diàleg cultural. Connectar les ciutats i els ciutadans en una xarxa de diferents nivells que tingui en compte alhora la perspectiva de barri, de ciutat i global pot contribuir a una economia urbana més diversificada i sostenible. Els museus de ciutat poden promoure noves pràctiques de turisme respectuoses amb l'entorn i la població local. A més, els museus de ciutat haurien de ser vistos com a nodes clau de coneixement tècnic pel que fa a conservació i gestió del patrimoni, innovació cultural i cohesió urbana que poden contribuir al desenvolupament local. Per tot plegat, el programa de la conferència ha girat al voltant de tres conceptes: el treball del museu, el relat de la ciutat i l'empoderament de la ciutadania.

Als **Diàlegs d'Història Urbana i Patrimoni**, ben assentats com a format que aplega recerca i difusió a MUHBA Plaça del Rei, es van afegir el 2017 els **Diàlegs d'Història i Literatura**, que tenen lloc a l'espai MUHBA Vil·la Joana, i els **Diàlegs del Park Güell**, centrats en aquest darrer cas en el vincle entre les arts i la ciutat.

Respecte al treball en xarxa amb altres ciutats, a escala internacional, s'ha de posar de relleu la continuïtat dels treballs de la xarxa de Museus impulsada des del MUHBA, el **City History Museums and Research Network of Europe**, en estreta col·laboració amb la tasca de la secretaria a Amsterdam i amb la continuïtat dels contactes amb Eurocities i les institucions europees. En aquest mateix context, cal esmentar la preparació i organització de la comentada conferència del CAMOC.

Quant al treball amb xarxes radicades a Barcelona, a banda dels estrets vincles amb la xarxa Espais Escrits, les universitats i els centres d'estudis locals, cal destacar la tasca compartida amb entitats com l'Escola Baixeras, la Taula de l'Eix Pere IV, els Amics de Fabra i Coats, la Fundació Maquinista i Macosa, els antics treballadors de Pegaso, el Grup de Defensa del Patrimoni de Trinitat Vella, l'AVV del Bon Pastor i l'AVV del Poblenou. Quant al treball en xarxa amb altres ens de l'ICUB, cal destacar la tasca conjunta amb l'AHCB (Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona) i la bona entesa amb el Servei d'Arqueologia.

A l'hora de mirar cap al futur, un gran resultat de la tasca del Museu serà el del seu programa per als més joves, ideat tant per als temps d'escola com per als temps no lectius, que són sovint els més fecunds a l'hora de motivar l'ànima de conèixer entre els més joves.

El **projecte educatiu del MUHBA** té l'objectiu de proporcionar les claus per llegir, interpretar i construir coneixement sobre la història de la ciutat de Barcelona a partir del seu patrimoni històric i artístic i de les formes i paisatges urbans. Aquest projecte educatiu, que en 2021 ha aplegat una xifra de 18.666 alumnes, programa activitats per a les escoles, des de l'educació infantil fins al batxillerat en forma de visites, itineraris o tallers, i porta alhora a terme el Projecte Educatiu Integrat, el qual agrupa programes de treball conjunt entre el museu i les escoles per tal de construir de forma cooperativa una estratègia de coneixement de la ciutat, a múltiples escales, i d'apropiació del seu patrimoni per part dels alumnes. En aquest context destaquen iniciatives del museu com les del **Patrimonia'm** (que aquest any s'ha hagut de suspendre), del **Viatge a Barcelona** i del **Casal d'estiu**.

Respecte la dimensió digital, la web del MUHBA ha sigut visitada per 202.882 usuaris, que han consultat 1.041.035 pàgines web. Pel que fa al canal de Youtube del museu, es van pujar 75 vídeos i hi va haver 39.143 visualitzacions. El nombre de

seguidors va créixer en 472 persones i s'ha situat en els 1.148. A més, la pàgina de Facebook ha publicat 230 posts i ha augmentat en 280 el seu nombre de seguidors fins arribar a 828. A Instagram s'han publicat 189 posts i s'ha arribat a 1.617 seguidors.

Un aspecte a destacar ha sigut la inauguració de la nova pàgina web el mes de novembre. Aprofitant la necessitat d'haver d'adaptar-se a Drupal 8 i que l'estructura de l'antiga web havia quedat antiquada, es va decidir repensar col·lectivament, amb tot l'equip del museu, el rostre que havia de tenir la nova pàgina del museu a Internet. A més, s'havia de fer de tal manera que pogués integrar recursos realitzats anteriorment, com les visites virtuals, o productes que es realitzaran en el futur. Un altre tret a destacar és que la web havia de mantenir el seu potencial de consulta i informació general al mateix moment que pogués servir com un node de coneixement que potenciés tot el coneixement i la investigació que s'està realitzant al MUHBA. Per aquesta raó, es va decidir configurar-la al voltant de set portes del coneixement que, respectivament, fessin referència als Espais i Patrimonis del museu, als seus Formats, als Sabers del MUHBA, a la Recerca i Formació, a Les Edats de Barcelona, a les Geografies i Cartografies de la ciutat i, finalment, al Museu Escola.

Respecte del **patrimoni moble**, cal esmentar tant la tasca regular al Centre de Col·leccions del MUHBA, que es detalla àmpliament en el proper capítol de la Memòria.

2. FONTS / COL·LECCIONS

El Departament de col·leccions té cura de les col·leccions de béns mobles i també vetlla per la conservació del béns immobles: jaciments arqueològics, edificis històrics del museu. L'activitat principal del Departament es duu a terme en el Centre de Col·leccions tot i que la gran mobilitat de les col·leccions i el patrimoni dispers en les diferents seus exigeix desplaçar-se a molts altres centres i espais. En aquest any 2021 també s'ha vist afectat per les conseqüències de la pandèmia i en part s'ha hagut d'adaptar a les condicions del teletreball.

MUHBA Centre de Col·leccions, un espai ubicat a dues naus situades a la Zona Franca de Barcelona, aspira a ser un referent R+D+i pel que fa a la conservació i la investigació del patrimoni moble del museu. Al llarg de l'any 2021, el departament ha portat a terme una feina transversal entre els diversos departaments del Museu i s'han fet esforços per consolidar i posar en valor el patrimoni arquitectònic i arqueològic de la ciutat.

Objectes en exposició

En total, aquest any 2021 el museu ha exposat 1.295 objectes en les exposicions permanents dels diferents espais patrimonials del MUHBA (942 al conjunt monumental de la Plaça del Rei, 107 al Call, 104 a Vil·la Joana, 58 a la Via Sepulcral, 49 a Oliva Artés, 26 a la Domus Avinyó, 4 a la Casa de l'Aigua, 3 a Porta de Mar, 1 al Temple d'August i 1 a la Plaça Antoni Maura).

A més, cal afegir 202 objectes de la pròpia col·lecció que es mostren en diferents exposicions temporals: 68 per a l'exposició Barcelona Flashback, 124 per a l'exposició Alimentar Barcelona i 10 per a Barcelona & futbol.

Noves adquisicions

Aquest any 2021 hi ha hagut l'adquisició de 301 objectes nous.

Registre

En aquest any 2021 s'han registrat o documentat un total de 2.260 objectes. Així doncs, fins ara el museu ja disposa d'un total de 62.723 objectes inventariats. Queden pendants per registrar un total de 21.045 objectes.

Usuaris/visites del Centre de Centre de Col·leccions

Hi ha hagut 2.343 usuaris entre professionals i empreses que han utilitzat aquest any les dependències de l'Arxiu. S'han atès un total de 111 consultes a la col·lecció del museu. D'altra banda s'ha d'esmentar que segueix creixent el nombre de consultes per correu electrònic relatives a les col·leccions del museu.

A assenyalar també com a activitat de difusió la participació del Centre de Col·leccions en les diverses modalitats de portes obertes i a les visites de grups. Tot i que no és un espai obert a la visita regular del públic es considera molt important oferir i difondre el coneixement del seus fons i de la tasca que s'hi fa en el seu interior en relació amb la gestió de les col·leccions i el seu estudi. A destacar la seva inclusió en l'activitat del In Museu.

Conservació preventiva i restauració

Garantir la conservació per a les generacions futures dels bens patrimonials, mobles i immobles, que té confiats el MUHBA és una de les raons de ser del museu de la qual és te cura, en primera instància, des del departament de col·leccions mitjançant el servei de conservació preventiva i restauració. Garantir aquesta conservació del patrimoni a llarg termini comporta la necessitat de revisar periòdicament els fons i béns patrimonials custodiats, fer èmfasi en la conservació preventiva i per tant -entre altres coses- en el manteniment de la plena funcionalitat del Centre de Col·leccions, actualitzar permanentment els criteris d'actuació, tenir capacitat de donar resposta a imprevistos, treballar amb sèries llargues de dades i saber-les avaluar, mantenir la plena operativitat de l'arxiu de conservació-restauració, actualitzar coneixements, compartir

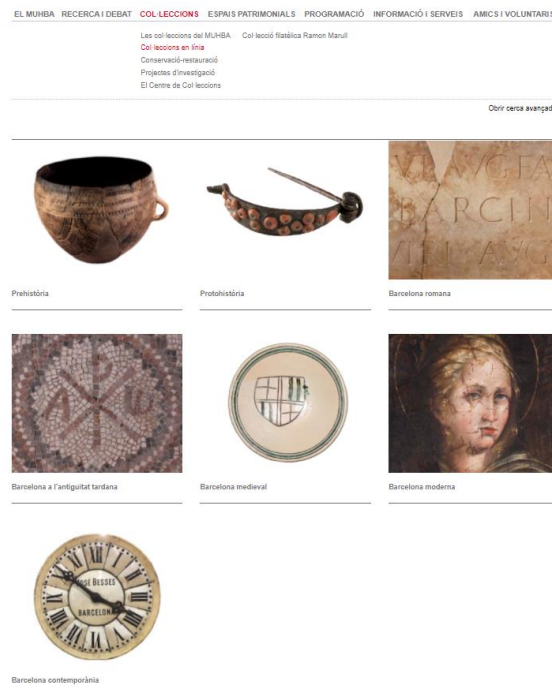
experiències amb altres professionals, explorar mètodes més sostenibles per a la conservació del patrimoni, difondre la tasca duta a terme, etc. A més, cal tenir en compte que l'expertesa del museu en l'àmbit de la conservació preventiva i restauració fa que sovint sigui requerida la seva participació en altres projectes de l'ICUB o més enllà.

Les principals actuacions en conservació i restauració d'aquest any són detallades més a baix.

Col·leccions en línia

Les col·leccions en línia van sortir en línia l'any anterior, el 2020, i continua adequadament en funcionament. El nombre de peces s'ha anat augmentat progressivament amb la incorporació de fitxes com les de les col·leccions orientals o les rajoles d'oficis.

URL: <https://cataleg.museuhistoria.bcn.cat/>

Col·lecció “Memòria del confinament”

Un cop que es va prendre consciència de la gravetat de la situació i que l'epidèmia de SARS COVID 19 deixaria una forta empremta en la vida de la ciutat, en molts sentits, es va fer evident la necessitat de recollir-ne i col·leccionar-ne objectes representatius. Forma part de la nostra missió com a museu d'història recollir, documentar i conservar testimonis objectuals d'aquells fets i situacions que marquen la vida de la ciutat a través dels temps. Aquesta col·lecció "Memòria del Confinament" s'inscriu en la línia de fer col·lecció contemporània.

Pla d'inventari

El Pla d'Inventari és una iniciativa de l'ICUB, proposada per la Direcció de Memòria Història i Patrimoni i acceptada pel Consell de l'ICUB. Té per objectiu genèric perfeccionar l'inventari de totes les col·leccions patrimonials mobles d'interès artístic històric i cultural municipals per tal de deixar de parlar d'estimacions i al final del projecte conèixer el volum real de les col·leccions que custodien els museus. És un projecte ambiciós, iniciat el 2018 i que per tant es troba en el tercer any d'execució. Es previst que pugui tenir continuïtat fins el 2025.

Per al MUHBA els objectius finals del Pla d'Inventari són:

- Tenir registrats a la base de dades tots els objectes existents al Centre de Col·leccions susceptibles de pertànyer a la col·lecció inventariada fins a conèixer amb exactitud el volum real de la col·lecció (excloent el monetari).
- Millora de l'operativitat i la fiabilitat de la base de dades garantint la seva plena utilitat com a eina bàsica de gestió mitjançant la correcta introducció de les dades mínimes necessàries per a cada peça, incloses les imatges.
- Revisió una per una, prestatge per prestatge, calaix per calaix, de les sales de reserva, per tal de tenir totes les peces identificades amb la seva ubicació, siglatge i condicions d'emmagatzematge correctes.
- Impuls al registre de material arqueològic pendent de tractament.

Tot aquest conjunt de tasques va ser adjudicat per l'ICUB a l'empresa Veraicon després del corresponent concurs. Completades les tasques assignades a la unitat MVB

durant l'any 2018 les tasques del Pla d'Inventari han prosseguit en la mida del possible durant el 2021 amb les unitats de registre assignades a l'Arxiu Arqueològic i la col·lecció inventariada. Gràcies a Pla d'Inventari esperem assolir una substancial millora de l'operativitat i la fiabilitat de la base de dades MuseumPlus amb la qual es gestionen les col·leccions del museu.

A més a més s'ha d'assenyalar que gràcies al personal enviat des del **programa Treball i Formació del Barcelona Activa** s'ha pogut avançar considerablement en la digitalització de l'arxiu de col·leccions. Es pot donar per completada la digitalització de l'arxiu històric de col·leccions, pel que fa als expedients dels objectes. Per a completar la transició digital fa falta, encara, digitalitzar la documentació continguda en caixes i les imatges d'objectes en suport físic. I tot seguit sistematitzar tot aquest material digitalitzat per tal d'integrar-lo en la sistemàtica general de l'arxiu o arxius del museu. En conjunt, aquesta aportació de Barcelona activa ha suposat un pas molt important en el procés de transició digital. Es facilita l'accés a la documentació, s'agilitza la seva consulta i en definitiva es millora l'eficiència dels processos de treball.

És molt important transmetre que el **Centre de Col·leccions** és així mateix un espai museogràfic i un espai més del MUHBA, no simplement el "Magatzem de la Zona Franca". A més, són unes sales de reserva o un dipòsit patrimonial rigorosament gestionat. La seva finalitat última va fins i tot més enllà de la custòdia passiva i la conservació del patrimoni per a les generacions futures. Es tracta de conservar però es tracta també, i sobretot, d'activar la gestió del patrimoni com a font de coneixement a tots els nivells, per tal de fer-lo més rendible socialment. Per això, hem començat a estudiar una nova senyalització del Centre de Col·leccions que reflecteixi aquest caràcter d'espai museogràfic.

A) INCREMENT DELS FONDS

Aquest any 2021 hi ha hagut l'adquisició de 301 objectes nous gràcies en bona mesura a les tasques d'intervenció arqueològica dutes a terme, les quals han aportat 159 unitats del total, entre les quals 44 monedes. També hi ha 123 peces que provenen del Fons Antic i 14 peces que provenen de cessions.

Un dels objectius prioritaris pel que fa al creixement i enriquiment de la col·lecció del Museu, a part del creixent orgànic aportat per l'Arxiu Arqueològic, és el que fa referència als objectes capaços d'esdevenir testimonis de la ciutat contemporània. En aquest sentit, es fan contínues gestions i es treballa en el creixement de la nostra xarxa de complicitats, però no totes les línies de treball iniciades acaben amb resultats positius, almenys a curt termini.

B) CONSERVACIÓ PREVENTIVA I RESTAURACIÓ

Les principals tasques dutes a terme en l'àmbit de la conservació preventiva de les col·leccions han estat relacionades amb els projectes rellevants del museu i tenen tres protagonistes principals: les restes del vaixell medieval Barceloneta I, el rellotge renaixentista de la catedral i els negatius en placa de vidre de l'arxiu del museu.

- **Condicionament del vaixell medieval per a l'exposició “Barcelona Port Mediterrani entre Oceans. El testimoni del vaixell Barceloneta I “ a l'Avantcambra del Palau Reial Major (MHCB 42412).**

Es culmina el tractament iniciat uns anys abans amb el condicionament dels elements de fusta que conformen el fragment d'embarcació (part del casc d'estribord) sobre un suport d'acer inoxidable dissenyat a partir d'un model 3D de les restes d'embarcació existents. Aquest suport s'acobla amb precisió a la forma irregular de cada element i subjecta amb seguretat el conjunt sense malmetre'l mantenint les restes del buc en la seva inclinació i disposició

originals. Les rodes neumàtiques faciliten el seu desplaçament i introduir-lo dins la vitrina. Aquesta vitrina s'ha dotat d'un sistema de control microclimàtic i monitoratge que assegurin les condicions de conservació amb una humitat relativa estable i per dalt el 60%. L'equip de conservació-restauració del museu ha definit les característiques del suport i de la vitrina així com el sistema i condicions de clima. Els treballs de neteja final i assemblatge de les peces i col·locació sobre el suport s'ha realitzat amb la col·laboració de restauradors externs.

- **Trasllat i remuntatge del rellotge del Rellotge de la catedral o rellotge dels flamencs (MHCB-11351) al pati de l'edifici de Casa Padellàs.** Presentació en primícia als assistents a la Conferència mundial de l'ICOM/Camoc que se celebra al museu entre l'1 i el 4 de desembre. Aquest impressionant rellotge mecànic del segle XVI, construït pels rellotgers flamencs Simó Nicolau i Climent Ossen, va néixer per marcar el temps de la ciutat, funció que va complir entre 1576 i 1864. Durant molts anys s'havia exposat a la sagristia de l'església de la capella de Santa Àgata i enguany s'ha decidit el seu traslladat al Pati de Casa Padellàs on s'exposa a l'aixopluc de la nova lluernia que el cobreix. Al llarg d'aquests treballs s'ha realitzat una acurada identificació, documentació i neteja dels elements que el componen i s'ha registrat el pas a pas del seu muntatge que ve a completar els estudis i la documentació generada des de 1975 per la Càtedra de Mecànica de l'Escola d'Enginyers Industrials de la UPC, gràcies a l'interès de l'Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona. Cal agrair al Dr. Martí Vergés i el Dr. Joaquim Agulló haver estat els impulsors i l'ànima del projecte de recuperació que es va encetar juntament amb Eduard Fontserè, responsable del Servei Horari Municipal. En aquells anys el rellotge es va documentar i restaurar amb participació de bona part dels professorat de Mecànica i els mestres de taller que van tornar a fer-lo sonar l'any 1977 amb motiu del seu 400 aniversari. El 2021, gràcies al Dr. Agulló, els seus coneixements i la memòria de com es va fer el primer muntatge el 1977 i, el segon, a la capella el 1985, així com els seus precisos i magnífics dibuixos, han estat possible tornar-lo a muntar en un temps rècord de 4 dies. Ha estat un projecte de col·laboració entre enginyers, restauradors, arqueòlegs, manipuladors d'obres d'art, treballant conjuntament amb l'equip projectista i responsable de les obres de remodelació de la Casa

Padellàs fins trobar la disposició més adequada. El repte que es planteja actualment és la conservació en aquest nou emplaçament.

- **Digitalització, neteja i condicionament del fons fotogràfic antic sobre placa de vidre del Museu d'Història.** S'ha fet una tasca de conservació rellevant per a la salvaguarda d'aquest fons fotogràfic que es compon de 368 plaques de vidre en quatre formats diferents de gran fragilitat i alt valor pel seu contingut històric i qualitatiu. L'encàrrec, realitzat en col·laboració amb el fotògraf Josep Casanova i amb la restauradora Àngela Gallego ha comportat el procés de fotografiat professional de cada placa, la identificació i l'ajust tècnic requerit per a l'optimització de cada imatge. L'entrega dels arxius resultants s'ha fet en format sense processar en negatiu (DNG) i en format d'alta i baixa qualitat en positiu (TIFF i JPG respectivament). En paral·lel s'ha fet el condicionament de cadascuna de les plaques en un suport adient per a la seva perdurabilitat i correcta lectura durant el procés de digitalització. Això ha comportat realitzar els tractaments de neteja i consolidació del suport i de la capa d'emulsió; el condicionament de cada placa dins fundes, escumes i caixes de naturalesa neutra fetes a mida i el traspàs de les referències documentals als nous suports.

Un altre bloc significatiu de tasques de conservació preventiva correspon a la cura global dels objectes, tant de la col·lecció pròpia com els procedents d'altres institucions. En aquest apartat doncs, s'inclouen les tasques dutes a terme a exposicions temporals, exposicions permanents, al Centre de Col·leccions del MUHBA, així com a la resta de centres on es conserven les col·leccions que tutela el museu. Com a fet rellevant, enguany destaquem les tasques de preparació, desmuntatge i trasllat del conjunt de peces exposades a les sales Domus i Voltes derivades de la renovació museogràfica d'aquests dos espais.

- **Exposició Alimentar Barcelona. Ciutat, proveïment i salut (MUHBA Plaça del Rei).** A nivell de conservació preventiva s'ha supervisat el projecte, fent especial atenció a l'adequació dels condicionants i exigències de conservació sol·licitades pels prestadors en relació a les condicions ambientals de la sala, les vitrines, els suports així com la manipulació i instal·lació dels objectes. El major volum de peces d'aquesta exposició prové del fons propi del MUHBA, del que

destaquem objectes com el Rellotge de la Boqueria, que es mostra per primera vegada sobre el seu nou suport de doble funció, expositiva i de trasllat, amb el que es millora tant la presentació com l'estabilitat de la peça. També destaca el conjunt d'objectes de vidre (copes, sotacopes, got) que per la seva delicadesa han comportat una especial atenció durant els treballs d'embalatge i manipulació. S'ha comptat, així mateix, amb la col·laboració de 26 prestadors externs institucionals i privats, tant de Barcelona com altres punts del territori català i espanyol. Per la seva importància i singularitat, destaquem els llibres prestats per la Biblioteca Nacional de España i la Biblioteca de Catalunya, on es mostren imatges del port de Barcelona atribuïdes a la pintora Rafaela Puig.

Total Peces instal·lades: 345 (180 de les quals de prestadors externs).

- **Exposició Barcelona & Futbol (MUHBA Oliva Artés).** S'han realitzat les tasques de registre i classificació bàsica de les peces a exposar. Totes les peces han estat fotografiades i en base al registre gràfic s'ha fet el seguiment continuat d'estat de conservació. Durant el muntatge, a banda de la instal·lació de la totalitat dels objectes, s'ha fet el seguiment de l'emmarcat del conjunt d'objectes que ho requerien, així com l'elaboració de bases cartró neutre per a les peces en vitrina. Amb aquesta exposició s'ha extremat el seguiment de les condicions climàtiques mitjançant la instal·lació d'un sistema amb dispositius via wifi amb el suport del departament de manteniment de l'ICUB. Total de peces instal·lades: 307 (de les quals 268 de prestadors externs).
- **Exposició itinerant Sarrià i Barcelona 1921. Vers la ciutat metropolitana (vàries seus).** La mostra itinerant "Sarrià i Barcelona 1921" s'ha iniciat a MUHBA Vil·la Joana amb l'exposició de 5 peces, 4 d'elles provinents de l'AHCB i de la Biblioteca de Catalunya i una pròpia del fons del MUHBA. Aquesta darrera peça, la placa amb la inscripció "Pueblo de Sarrià", ha estat restaurada per a tal ocasió, millorant la seva estabilitat i presentació. A la resta de seus de la itinerància (Ajuntament de Sarrià i Capella de Santa Àgata) representarà l'únic original de la mostra. S'ha fet el seguiment de l'estat de conservació de totes les peces, el control de la manipulació i embalatge i del sistema expositiu. Total de peces instal·lades: 5 (de les quals 4 de prestadors externs).
- **Tasques de preparació i trasllat dels objectes seleccionats per a la nova exposició de les sales de la Domus i Voltes.** Arrel de la renovació d'espais

expositius del Conjunt monumental de plaça del Rei, s'ha fet necessari traslladar al Centre de Col·leccions el conjunt de peces que exposàvem fins ara en aquests espais. Les noves museografia renovarà el discurs de presentació actual, pel que variem, així mateix, les peces a exposar. Per tal de manipular el menys possible les peces i tenir el control d'ubicació s'han identificat, prèviament a l'embalatge, aquelles que retornaran per ser exposades i aquelles que restaran a reserves. Total peces Domus: 294. Total peces Voltes: 200.

- **Protecció de les pintures procedents del carrer Basea durant els treballs de remodelació de la sala.** Per les seves grans dimensions, els dos plafons que presenten les pintures medievals recuperades del carrer Basea, fan que la seva manipulació sigui altament complicada. És per aquest motiu que s'ha determinat que restin a la sala de les Voltes durant la seva remodelació i s'ha dut a terme la protecció dels plafons amb materials de conservació.
- **Tasques de revisió i neteja periòdica anual d'objectes en sales expositives: Conjunt monumental de Plaça del Rei, Call, Vil·la de Madrid, Domus d'Avinyó, Vil·la Joana, Tinell, Casa Padellàs i Oliva Artés.** Setmanalment es realitza el control visual de l'estat de conservació de les peces exposades als diferents centres pertanyents al MUHBA, amb especial atenció a les metàl·liques per a detecció de clorurs. Peces inspeccionades: 1522 (23 de les quals de prestadors externs).
- **Millores d'emmagatzematge i marcatge de les col·leccions en el Centre de Col·leccions.** En el marc del projecte Pla d'inventari, impulsat per l'ICUB amb suport de personal extern, les tasques d'enguany han estat centrades a les sales de reserva de vidre i metall, nova sala de material ceràmic (ampliació de la ja existent per necessitats espacials) i sales de grans formats, on s'han fet aquests treballs: Fabricació suports de conservació: 273 objectes; Condicionament i embalatge: 826; Siglats: 6.883; Etiquetats: 1.098; Targetons identificatius: 1.511; Revisió estat de conservació: 4.117; Ubicats: 1.064

Restauracions:

En l'apartat d'intervencions de restauració destaquem el tractament de la maqueta de la Ciutadella, el tractament de les restes osteològiques d'un individu procedent de la necròpolis islàmica del Born, les restauracions d'objectes

seleccionats amb motiu de l'exposició "Alimentar Barcelona" i les exposicions previstes muntar a sales de la Domus i Voltes.

- **Maqueta de l'antiga fortificació de la Ciutadella de Barcelona (MHCB-971).**
La fortificació de la Ciutadella va ser enderrocada a mitjans del segle XIX i la maqueta es va realitzar amb motiu de l'exposició "Barceloneta" celebrada el 1935. És un dels pocs referents gràfics de l'època que la converteixen en una peça d'interès històric. En la intervenció s'han reparat esquerdes i fissures i s'ha fet una neteja profunda. La intervenció més rellevant ha estat la substitució parcial de l'entramat de fustes que conformaven la base a causa del gran pes que proporcionaven. En substitució de la mateixa s'ha fet una base metàl·lica, proveïda de nanses que es poden extreure, que ha facilitat el seu trasllat i exposició a Madrid amb motiu de la celebració de l'exposició "Fortificación, Ciudad y Construcción".
- **Conservació-Restauroció d'un individu amb grillons procedent de la necròpolis islàmica del Born (individu 15).** Projecte en col·laboració amb el Servei d'Arqueologia. Les restes osteològiques de l'individu 15 van aparèixer amb unes anelles o subjeccions de ferro situades a l'alçada dels turmells a l'excavació de 1991. El treball en equip ha estat una oportunitat magnífica per debatre i trobar la millor manera de preservar gràcies a les aportacions de les diverses disciplines (antropologia, arqueologia, geologia, història, restauració), que ajuda a interpretar millor i poder fer les hipòtesis sobre l'origen de les alteracions que s'han produït durant l'etapa d'enterrament i si n'hi ha hagut de posteriors. Les proves diagnòstiques amb raigs X utilitzades han brindat una oportunitat per estudiar més enllà del visible l'estat de conservació de l'os i del metall. Quant el tractament de conservació, s'han netejat les restes i les làmines d'os que s'estaven desprenent de la superfície. Pel que fa el metall, s'ha aplicat un tractament de passivat del ferro mitjançant l'aplicació d'un inhibidor de la corrosió. Tot seguit, s'han reconstruït els grillons a partir de la unió dels fragments i, finalment, s'ha construït un suport que permet mantenir les restes en connexió anatòmica i els grillons entorn els turmells. El conjunt s'ha fixat sobre una base rígida que serveix tant per desar-lo a la sala de reserva com pel transport i també per presentar les restes en una hipotètica exposició. A banda d'això, s'ha construït una capsula de cartró neutre, feta a mida, amb una cara

transparent que el protegeix de la pols i facilita el control de les condicions d'HR a més de permetre veure l'interior i fer-ne el seguiment de l'estat de conservació.

Conservació del patrimoni immoble: edificis i jaciments arqueològics

- **Seguiment periòdic de l'estat de conservació dels jaciments museïtzats.**
Realització d'inspeccions periòdiques amb elaboració de fitxes d'estat a tots els espais dependents del museu realitzant les tasques de manteniment necessàries per assegurar la correcta conservació amb la col·laboració d'una empresa externa contractada.
- **Sala de calderes de la Fabra i Coats.**
Participació en l'estudi de la sala de calderes. Determinació de l'origen de la presència de sulfat de sodi. Col·laboració en els treballs de diagnòsi i proposta d'intervenció de les conduccions de la sala de calderes de la Fabra i Coats encarregat a l'empresa Masala per part de l'ICUB.
Restauració del quadre de comandament de la Fabra i Coats. Direcció dels treballs conjuntament el Departament de Projectes Arquitectònics de l'ICUB.
- **Seguiment de l'estat dels edificis històrics.** Desenvolupament del dispositiu d'urgència durant els episodis de pluja: renovació constant de materials absorbents en els punts actius. Sota les jàsseres de Casa Padellàs; Aula Episcopal; Sota carrer dels Comtes.
- **Estudi estadístic de dades de clima al Jaciment de plaça del Rei.** Anàlisi dels resultats d'aparells tipus datalogger que enregistren periòdicament dades d'humitat relativa i temperatura. L'estudi es divideix en tres tipus de detecció: 1) Tendència de resultats a nivell estacional a partir dels resultats de mitjana setmanal. 2) Inestabilitat. Prenent com a valors les màximes i les mínimes

mensuals es determina la capacitat atenuant de l'edifici i les instal·lacions en base a la comparativa amb les dades de l'exterior. 3) Comportaments extrems. Càlcul de reiteració de les oscil·lacions superiors a rangs considerats de risc per a la conservació dels béns patrimonials prenent com a referència els valors de diferència màxima quotidiana.

- **Monitoratge de plagues al Jaciment de Plaça del rei i al Park Güell.** Inspecció anual per a la detecció d'activitat xilòfaga als edificis del Conjunt Monumental de la Plaça del Rei i de la Casa del Guarda del Park Güell. A partir de la inspecció, dels rastres de percolació d'aigua o humitats, presa de temperatures i auscultació de bigues dels elements estructurals de fusta, es determina la presència d'espècies xilòfagues.

Intervencions/restauracions en el patrimoni immoble

- Col·laboració amb la UB, **projecte d'anàlisi de morters.** Extracció i anàlisi de mostres de morter del jaciment de plaça del Rei per a la identificació de materials i proporcions utilitzades.
- Turó de la Rovira. s'ha redactat el projecte especial de tractament de les restes de barraques del Turó de la Rovira amb la valoració econòmica per ser realitzat paral·lelament a les obres de tancament perimetral del recinte.

Documentació i arxiu.

- Desenvolupament del Sistema d'Informació Geogràfica GIS pel seguiment i avaluació de l'estat de conservació del jaciment de Plaça del Rei. A partir de la documentació d'estudis i de tractaments de conservació portats a terme en el jaciment del Conjunt Monumental de la Plaça del Rei al llarg dels anys, s'inicia el desenvolupament del projecte GIS. Més enllà de la preservació del coneixement, es vol donar visibilitat i major utilitat a la informació arxivada, atès que la tecnologia d'informació geogràfica integra i gestiona grans quantitats de dades amb referències geogràfiques per tal de millorar i facilitar l'anàlisi i l'explotació de la informació. És una estructura que, a més, pot resultar atractiva tant a nivell de difusió com a l'hora de fer estudis predictius i d'avaluació de

riscos, molt útils a l'hora de prendre decisions de forma eficaç en l'àmbit de la conservació preventiva. Concretament el 2021 es fa el disseny lògic i funcional del sistema. Aquesta feina inclou també la implementació del contingut de l'arxiu de forma normalitzada i integrada en el context d'un jaciment amb la descripció dels atributs informatius en funció de la casuística que presentin.

- Treball d'arxiu gràfic a la Plataforma Clipfiles. Indexació i bolcat de l'arxiu analògic de restauració a Clipfiles: resolució de problemes i ingesta definitiva. Identificació i indexació de fitxers per a realitzar la migració de l'arxiu fotogràfic analògic de restauració del Museu d'Història de Barcelona al sistema Clipfiles. Adaptació de les nomenclatures de 6.298 arxius a l'estructura de gestió que el sistema Clipfiles té configurat, per tal de garantir la cerca de les fotografies. Elaboració del model per a ingestar l'arxiu analògic de restauració a la plataforma Clipfiles. Condicionament de l'arxiu de radiografies d'objectes de la Col·lecció en caixes de cartró neutre. Arxiu d'imatges d'incidències: Es documenten 38 incidències i es generen un total de 709 imatges.

C) DOCUMENTACIÓ

Col·lecció inventariada

El Museu s'ocupa de la millora de la base de dades de la seva col·lecció que es realitza a MuseumPlus. En aquest any 2021 s'han registrat o documentat un total de 2.260 objectes. Així doncs, fins ara el museu ja disposa d'un total de 62.723 objectes inventariats.

D) ATENCIÓ DE CONSULTES

S'han atès un total de 111 consultes a la col·lecció, les quals poden ser internes del MUHBA, ICUB i Ajuntament de Barcelona, relacionades amb préstecs i exposicions, d'investigadors, per treballs vinculats a docència, de la premsa, d'audiovisuals o per publicacions, entre d'altres.

E) PRÉSTECES

Al llarg d'aquest any hi ha hagut un total de 2.526 objectes en préstec en altres museus i institucions. A més, cal tenir en compte que, a causa de la pandèmia, molts dels préstecs s'han hagut de suspendre o reprogramar. D'aquests préstecs 2.506 són de llarga durada i 20 han estat prestats per exposicions temporals. Entre aquests destaquen els 6 cedits per a l'exposició *Una educació en llibertat. Barcelona i l'escola 1908-1979* de El Born CCM o les 2 per a l'exposició *L'enigma iber. Arqueologia d'una civilització* al Museu d'Arqueologia de Catalunya.

Els préstecs de llarga durada estan sobretot centrats en l'exposició permanent del Centre de Cultura i Memòria de El Born CCM, que té 2.185 peces del MUHBA, però també s'han cedit peces al Museu Marítim de Barcelona per a la seva exposició permanent (68), al Museu de Ceràmica de Barcelona (65), al Castell de Montjuïc (61) o a l'Acadèmia de Bones Lletres per a la Galeria de Catalans Il·lustres (47).

Relació de peces cedides en préstec de llarga durada segons els centres:

El Born CCM	2.185
Museu Marítim de Barcelona	68
Museu de Ceràmica de Barcelona	65
El Castell de Montjuïc	61
Acadèmia de Bones Lletres	47
Museu de les Aigües-Fundació AGBAR	29
Ajuntament de Barcelona	16
Museu d'Història de Catalunya	14
Museu de les Cultures del Món	6
Museu del Disseny de Barcelona	6
Museu Etnològic de Ripoll	3

Palau de Pedralbes	2
Museu d'Arqueologia de Catalunya	2
Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts	1
Monestir de Sant Benet (Montserrat)	1
Universitat de Barcelona	1
Museu Olímpic i de l'Esport	1

Relació de peces cedides en préstec de llarga durada segons els centres:

El Born CCM	6
Fundació Mascort (Torroella de Montgrí)	3
Museu d'Arqueologia de Catalunya	2
Fundació Joan Miró	2
Museu Maricel (Sitges)	2
Fundació Palau (Caldes d'Estrach)	2
MNAC	1
Museu Nacional Centro de Arte Reina Sofía	1
Fundación Juanelo Turriano (Madrid)	1

F) FONTS EN LÍNIA

La pàgina web de col·leccions en línia (que es troba allotjada a la URL <https://cataleg.museuhistoria.bcn.cat/>) agrupa vora un miler de peces, principalment les que formen part de l'exposició permanent a MUHBA Plaça del Rei i a MUHBA El Call

així com les que han format part de l'exposició *Barcelona Capital Mediterrània* i de *Barcelona Flashback*.

G) ARXIU ARQUEOLÒGIC

L'arxiu arqueològic, el qual forma part del centre de col·leccions, ha continuat amb la seva activitat com a espai de tractament de materials arqueològics.

Aquest any 2021 han ingressat procedents de noves excavacions 503 caixes/unitat d'emmagatzematge de 45 intervencions. A finals d'any a la base de dades del MuseumPlus de l'arxiu arqueològic hi ha un total de 15.897 caixes/unitat d'emmagatzematge registrats o inventariats que són el resultat d'un conjunt de 358 intervencions, mentre que pendents de registrar queden 11.862 caixes/unitat d'emmagatzematge d'intervencions antigues que es van regularitzant any rere any.

El total de l'arxiu arqueològic és de 27.759 caixes.

A més, l'arxiu arqueològic ha rebut la visita de 838 usuaris i així com 16 visites professionals i dues de caràcter institucional.

H) REPRODUCCIONS

El Museu ha realitzat una lliure difusió de reproducció d'imatges dels seus espais per usos com els editorials o periodístics excepte en una sèrie de casos en què s'han sol·licitat formalment la reproducció de peces de la seva col·lecció. Aquest any se n'han comptabilitzat un total de 19 peticions d'autoritzacions de reproduccions de diverses peces del museu, que han sigut demanades també per editorials, museus, diaris, empreses o persones particulars. Entre les obres demanades es troben vistes del Palau Reial Menor, bombes Orsini i retrats com els de Bartomeu Robert, Josepa Massanés, Narcís Monturiol i Pere Virgili.

I) BIBLIOTECA I CENTRE DE DOCUMENTACIÓ

El MUHBA disposa d'una biblioteca pròpia que es troba a la Casa Padellàs. És sobretot d'ús intern, però s'obre als estudiosos i investigadors de la cultura barcelonina, però al mateix moment també a tota la ciutadania interessada en la ciutat. Està especialitzada en patrimoni i història urbana de Barcelona, des dels seus orígens fins a la contemporaneïtat amb una atenció preferent envers les fonts documentals de la seva cultura material. Entre els diferents serveis que ofereix, estan l'accés i la consulta a sala, informació i consultes bibliogràfiques, reproducció de documents i connexió Wifi. Aquest any 2021 el seu servei s'ha hagut de supeditar a les condicions especials causades per la pandèmia de la COVID.

Dades de l'any 2021

Adreça web: <http://catalegbiblioteca.museuhistoria.bcn.cat>

Nombre d'usuaris

792

3. PROGRAMES PÚBLICS

En la línia de renovar els llenguatges del Museu com a pols de coneixement i apropiació del patrimoni al servei de la ciutadania, el MUHBA treballa per formats considerats tots ells equivalents i amb un interès variable segons els temes i propostes, començant per la necessitat de fonamentar moltes propostes en recerca pròpia i difuminant l'esquema que divideix entre “exposicions” i “altres activitats”.

Aquest esquema atorgava un paper de privilegi possiblement excessiu a les exposicions, com a herència dels temps previs a la multimedialitat del nostre temps. Aquesta qüestió és especialment rellevant en el cas dels museus d'història de ciutat, que han de ser inseparables del seu entorn urbà.

Aquest any 2021 s'han organitzat vuit exposicions temporals, tres de gran format (**Barcelona Flashback. Kit d'història en 100 objectes; Barcelona & Futbol. El gran joc social del segle XX; i Alimentar Barcelona. Ciutat, proveïment i salut**), dos de petit format (**Barcelona, port mediterrani entre oceans. El testimoni del vaixell Barceloneta I; i Sarrià i Barcelona 1921. Vers la ciutat metropolitana**) i tres han estat acollides (**Miralles a quarts de quatre; 50 anys de Premsa veïnal; i Dos anys, moltes vides**). En total, han rebut un conjunt de 54.618 visites.

Així mateix destaquen la realització de 455 itineraris i visites públiques que han comptat amb 5.597 usuaris. Quant als més joves, les activitats del museu escola (visites guiades, itineraris, tallers didàctics, casal, etc.) han aconseguit aplegar 21.490 alumnes d'ESO i Batxillerat i que detallem més endavant. La programació en aquests formats s'agrupa en els diferents cicles del Centre de Recerca i Debat i les programacions sobre patrimonis musicals, totes dues realitzades entre diferents seus del Museu, relacionades amb els altres formats de la programació, començant per les exposicions.

Aquests resultats han estat possibles gràcies a la col·laboració i el treball compartit del Museu amb diferents institucions i agents de l'àmbit públic i privat, a l'aprofundiment i l'articulació del discurs museístic del MUHBA que es posa de manifest en una gran combinació de formats (espais museïtzats, exposicions, visites,

guies d'història urbana, models d'espai virtual, concerts, publicacions, jornades i seminaris) i també a l'afermament del programa educatiu integrat.

Quant als espais patrimonials, amb les seves respectives exposicions estables, el Museu d'Història de Barcelona ha comptabilitzat enguany un total de **256.496 visites**. A aquesta xifra **s'han de sumar les 14.474 persones** que van visitar el Temple d'August i l'espai museïtzat de Santa Caterina, que no es consideren espais patrimonials i es computen a part.

A) RECERCA I DEBAT PÚBLIC

El **CRED** (Centre de Recerca i Debat del MUHBA) no és un departament amb entitat i personal específics, sinó un node de confluència entre processos d'investigació des de tots els àmbits del Museu, els quals nodreixen sessions públiques que es realitzen en formats diversos. S'inclouen un bon nombre de projectes que, dins de la línia de programació del Museu i en conveni amb aquest, han estat proposats i finançats per altres institucions acadèmiques i culturals.

La **recerca** és un signe d'identitat de la programació pública del Museu d'Història de Barcelona i s'organitza amb el propòsit d'aconseguir el màxim de sinèrgies per nodrir tot el sistema del Museu. Aquesta és una especificitat de molts museus de ciutat, no tan sols del de Barcelona.

En el cas dels museus d'arts, ciència i tècnica, com també en els museus d'història nacionals, existeixen a les universitats i altres institucions acadèmiques els departaments corresponents que produeixen el coneixement adient per nodrir el discurs museològic. No és així en el cas dels museus de ciutat, ni a Barcelona ni a moltes altres urbs europees, d'aquí la necessitat específica d'una relació intensa amb els centres de recerca en arqueologia i en història urbana que no eximeix el museu de dedicar-se a la recerca pròpia per poder substanciar els seus programes públics.

En el cas del MUHBA, amb una llarga tradició, des de les recerques promogudes pel fundador del Museu, Agustí Duran i Sanpere, i des del Seminari d'Arqueologia i Història de la Ciutat, iniciat en 1959 pel director Frederic Udina, acompanyades de publicacions d'una gran qualitat.

La recerca no és una activitat reclosa a l'interior del Museu i ha passat a articular la programació pública, en format de diàlegs, seminaris o jornades, però també altres diferents com exposicions, concerts, visites i rutes urbanes. Difuminar els límits entre recerca i difusió és, en aquest sentit, una de les més importants contribucions que un museu de ciutat pot efectuar a la democratització del coneixement i al trencament de les barreres entre cultura i educació.

El Centre de Recerca i Debat del MUHBA s'ha convertit en el motor essencial no tan sols del funcionament de tot el Museu, sinó del seu paper R+D+i com a centre exportador de coneixement. A més, això es plasma també en eines digitals com la Carta Històrica de Barcelona, allotjada a la pàgina web del museu i que s'ha convertit en una eina de referència a l'hora d'abordar la història de la ciutat des d'una perspectiva cartogràfica.

Les línies en què treballa el MUHBA són les següents:

- a) *relats històrics* de Barcelona, en múltiples modalitats i èpoques, per atendre la història de la ciutat, amb fonts arqueològiques, documentals, gràfiques i orals, en bona entesa amb el Servei d'Arqueologia i l'AHCB; i també relats literaris de Barcelona, dins del Projecte Vil·la Joana;
- b) *patrimoni i paisatge* (en cinc línies: arqueològic, arquitectònic-paisatgístic, literari, musical i alimentari) destinades a nodrir la programació pública del Museu en diferents formats i , en especial el programa d'exposicions;
- c) *innovació ciutadana* (educació, alzheimer);
- d) *documentació i conservació de béns mobles*, que inclou una línia de recerca bàsica per al Museu, amb l'estudi dels seus objectes,
- e) *tecnologies de la representació*: escanejat làser i tridimensionalitat, cartografia històrica i museologia virtual.

L'estratègia és en tots els casos la mateixa: tot allò que s'ha de preparar o estudiar, primer convé mostrar-ho públicament a través del Centre de Recerca i Debat

del MUHBA, en les programacions a Plaça del Rei, Vil·la Joana, Park Güell, Oliva Artés i altres seus del Museu.

Es així com es pot nodrir gairebé sense cost afegit –perquè són recerques que igualment resulten imprescindibles – un bon programa d’estudis innovadors, mostrant i exposant en públic els treballs de cura d’objectes, de preparació d’itineraris i exposicions, de recuperació de productes patrimonials i d’atenció als diversos públics del museu.

Aquesta manera de treballar en règim de portes obertes ha generat així sinèrgies que en multipliquen el resultat, per l’interès d’altres institucions que fan estudis sobre Barcelona d’arribar a acords programàtics amb el Museu i mostrar-ne els resultats dins de la programació del MUHBA, en forma de jornades i seminaris, sia en format de presentació de recerques fetes sia, en la modalitat museu laboratori, per incentivar noves recerques.

Cal afegir, finalment, el “motor d’arrencada” de tot el sistema, que són els Diàlegs, actualment d’història urbana i patrimoni a MUHBA Plaça del Rei; d’història urbana i literatura a MUHBA Vil·la Joana; i d’història urbana i arquitectura a MUHBA Park Güell. En els diàlegs es presenten recerques ja efectuades o bé en curs, d’altres institucions i entitats i del propi Museu, dins de les línies de treball anteriorment esmentades. El seu paper dinamitzador i orientador de tot el conjunt és molt valuós.

Diàlegs d’història urbana i patrimoni

Els Diàlegs d’Història Urbana i Patrimoni són un cicle propi de conferències, que es fan en dilluns a la Sala Martí l’Humà de l’espai MUHBA Plaça del Rei, i constitueixen el format més flexible per explorar noves idees i per comunicar estudis sobre la trajectòria de la ciutat, el seu patrimoni historicoartístic i les representacions urbanes de Barcelona i altres ciutats. A data d’avui ja són més de 200 els diàlegs realitzats al museu que toquen una pluralitat de temes dels diferents períodes cronològics de la història de Barcelona.

Els diàlegs que han tingut lloc aquest any són:

1. **Les vistes òptiques de Barcelona, segles XVIII i XIX.** A càrrec de Cèlia Cuenca, 11 de gener de 2021.
2. **La geografia de la Barcelona jueva del segle XIII (1191-1310).** A càrrec de Jordi Fernández-Cuadrench, 25 de gener de 2021.
3. **La muralla de Barcino i els seus models: Alba Pompeia i Roma.** A càrrec d'Alessandro Ravotto, 15 de febrer de 2021.
4. **El règim jurídic de la desamortització i la seva pràctica a Barcelona: el cas del convent de Sant Josep, mercat de la Boqueria (1586-1853).** A càrrec d'Elena Roselló i Chérigny, 8 de març de 2021.
5. **Els funerals cívics a la Barcelona de la primera meitat del segle XIX.** A càrrec de Jordi Roca Vernet, 15 de març de 2021.
6. **Barcelona i Guinea: Una història de relacions colonials.** A càrrec de Jordi Sant i Gibert, 29 de març de 2021.
7. **Canvi climàtic i salut pública. Barcelona entre el paludisme i la febre groga, 1780-1821.** A càrrec de Kevin Albert Pometti Benítez, 12 d'abril de 2021.
8. **Napoleó, la revolució i Barcelona.** A càrrec d'Antoni Gelonch i Jordi Roca Vernet, 19 d'abril de 2021.
9. **Una ciutat nova en els cors. Grafit, contracultura i democràcia a la Barcelona postfranquista.** A càrrec de Germán Labrador Méndez, 26 d'abril de 2021.
10. **Cinc segles de desigualtat i transformació socioeconòmica. Àrea de Barcelona, 1451-1880.** A càrrec de Joana Maria Pujadas-Mora, 10 de maig de 2021.
11. **Morfologia urbana i estructura social. Els barris de la Zona Franca.** A càrrec de Alejandro Morcuende González, 31 de maig de 2021.
12. **El treball de càrrega i descàrrega al port de Barcelona durant la llarga liberalització del treball.** A càrrec de Brendan J. von Briesen, 14 de juny de 2021.
13. **Les formes d'habitatge a l'esquerra de l'Eixample al segle XX: una gran diversitat.** A càrrec de Mercè Tatjer, 27 de setembre de 2021.

14. **Codis secrets. Història de la Criptografia, de l'antiga Grècia a la Barcelona de la Segona Guerra Mundial.** A càrrec d'Òscar Font, 18 d'octubre de 2021.
15. **Productes locals, regionals i de terres llunyanes. Els mercats alimentaris de la Barcelona medieval (segles XIV - XV).** A càrrec de Pablo José Alcover Cateura, 8 de novembre de 2021.
16. **La música en els camps de futbol i la interacció entre el públic i el ritme del partits.** A càrrec de Jaume Ayats, 22 de novembre de 2021.
17. **La configuració i consolidació d'un paisatge suburbà "fora muralles" a Barcelona: estudi bioarqueològic de la intervenció del Carrer Sotstinent Navarro.** A càrrec de Santiago Riera, 20 de desembre de 2021.

Diàlegs del Park Güell

Els diàlegs d'història, arquitectura i forma urbana, que tenen lloc a l'espai a MUHBA Park Güell-Casa del Guarda, han continuat amb el cicle Elogis de la corba, iniciat l'any anterior, i han seguit amb altres conferències que han aprofundit en l'obra d'Antoni Gaudí.

1. **Art i cultura material de la Xina en les col·leccions privades de la Barcelona vuitcentista.** A càrrec de Mònica Ginés Blasi, 14 d'abril de 2021.
2. **Juli Batllell, un gaudinià a l'ombra.** A càrrec de Josep Casamartina, 23 de novembre de 2021.

Jornades, seminaris i cicles de conferències

1. **La cuina de Barcelona en època moderna, segles XVI-XVIII**
Seminari
MUHBA Plaça del Rei, 14 de gener de 2021.

Aquest seminari té com a objectiu presentar algunes de les aportacions de l'època moderna a la història de l'alimentació, una disciplina cada cop més consolidada entre els investigadors. La riquesa i l'excepcionalitat de les fonts documentals catalanes permeten aproximar-nos als sistemes alimentaris moderns en tota la seva complexitat. A través de l'estudi dels llibres de cuina impresos, i els receptaris domèstics, eclesiàstics i gremials, s'analitzarà l'evolució dels productes alimentaris, dels plats quotidians i festius així com els seus significats i usos entre diferents classes socials de la Barcelona moderna.

2. Innovació Musical Republicana. Barcelona, 1931-1934

Jornada

MUHBA Plaça del Rei, 12 de març de 2021.

S'organitza la jornada Innovació Musical Republicana (1931-1934) amb la voluntat de fer explícits els nuclis principals i els mecanismes de la innovació musical a Barcelona entre la proclamació de la Segona República, l'abril de 1931, i els Fets del 6 d'octubre de 1934. En aquest període es van posar les bases de diversos projectes per tal d'impulsar l'avantguarda i la connexió de la ciutat amb artistes internacionals, d'escoltar les reivindicacions feministes, d'assolir l'avenç tecnològic, d'assumir les músiques foranes i de dotar les pròpies de nous significats. La jornada permetrà establir un diàleg entre especialistes de diversos àmbits en cinc taules de debat, amb la intenció de bastir noves idees que permetin matisar i ampliar la historiografia actual sobre aquest període, força centrada en el fructífer bienni posterior i en el desastre de la Guerra Civil. No es tracta de descriure el retrat d'una època concreta, sinó de

localitzar les iniciatives, les institucions i les persones que van creure en les possibilitats d'una ciutat que encetava un període de llibertat creativa.

Coordinació científica: Joaquim Rabaseda i Anna Costal

3. Construint la ciutat en femení. Sant Pere de Puel·les a la Barcelona medieval

Seminari Virtual

15, 22 i 29 d'abril de 2021.

Amb motiu de la commemoració dels 1.075 anys de la consagració de l'església monàstica de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona i de la primera menció d'aquest monestir femení, l'Àmbit Cultural de Benedictines (ACUB) i el monestir de Sant Pere de les Puel·les, amb la col·laboració del projecte de recerca I+D «Paisatges monàstics» de la Universitat de Barcelona i el MUHBA, organitzen un espai de trobada i diàleg en el qual fins a catorze investigadors i investigadores de diferents disciplines i àmbits de recerca debatran sobre aquest monestir femení, la seva fundació al segle X, la vida de les dones que en formaren part i el seu paper en la construcció política, social, econòmica i espiritual de la Barcelona medieval. Una història urbana en femení que encara avui roman silent entre els documents del seu arxiu i els carrers del barri de Sant Pere, i que es vol posar en relleu per crear les sinergies necessàries per fer avançar el coneixement sobre la comunitat i el monestir de Sant Pere de les Puel·les i les seves petjades en la història de la ciutat.

4. Arquitectura, interiors i identitat social (III). L'habitatge social a l'època de l'estat del benestar.

Cicle de Jornades

21 d'abril de 2021

La tercera jornada d'aquest cicle ens apropa al moment més intens del desenvolupament de les polítiques d'habitatge social en les dècades de la postguerra, quan les noves necessitats i els nous fluxos migratoris cap a les grans ciutats europees requereixen intervencions públiques a gran escala. En el cas de l'Estat espanyol, la repressió i la pobresa dels primers temps del franquisme van condicionar de manera decisiva tant els models d'allotjament com els de consum. Barcelona va comptar, tanmateix, amb trets específics, vinculats a la trajectòria de les dècades anteriors a la guerra i a l'existència d'organismes com el Patronat Municipal de l'Habitatge.

5. Barcelona node ferroviari: un passat amb futur

Jornada

MUHBA Plaça del Rei, 27 de maig de 2021

El ferrocarril és una de les infraestructures de major repercussió en la configuració de la morfologia urbana de la ciutat. El tram de les diferents línies del ferrocarril, que des de 1848 s'han anat estenent per tota la ciutat i fóra d'ella ha contribuït, per un costat, a definir espais de gran dinamisme social i econòmic i espais aïllats o més perifèrics dins de l'entramat urbà i per l'altre, a ampliar l'àrea de proveïment terrestre de Barcelona i l'àrea de mercat de mercat per la venda dels seus productes a escala espanyola. En aquest seminari es presentaran quins foren els condicionants geogràfics, històrics, polítics i econòmics que contribuïren a dissenyar i a implementar les primeres línies dels ferrocarril, així com, el seu progressiu creixement en relació a les transformacions urbanístiques i econòmiques de la ciutat.

Coordinador: Pere Pasqual Domènech, UB

6. Una nau tinglada del segle XV: recuperació i interpretació

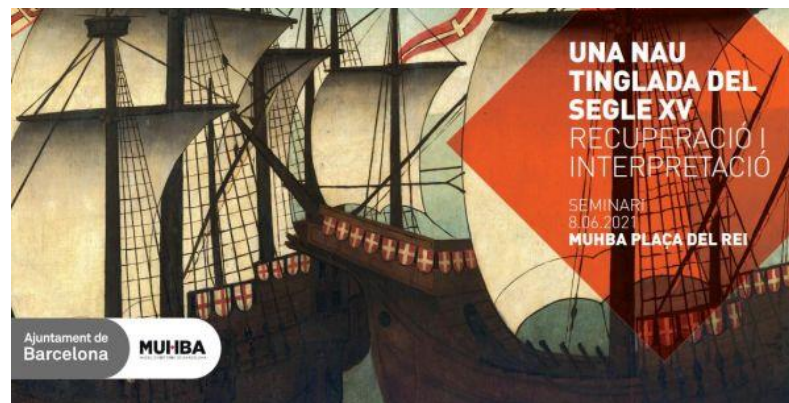
Seminari

MUHBA Plaça del Rei, 8 de juny de 2021

A les excavacions arqueològiques dels anys 2006-2008 al costat de l'estació de França, es van localitzar, a més de les bases del baluard de Migjorn, les restes de la gran escullera de pedra construïda per iniciativa del Consell de Cent entre 1477 i 1478 i el derelicte d'un vaixell enfonsat a mitjans del segle XV. El seu

folre tinglat ha permès identificar-lo com una nau construïda a les primeres dècades del segle. Tot indica que es tracta d'una nau de comerç procedent del Cantàbric, una mostra de les naus anomenades “biscaïnes”, “castellanes” o “tinglades” que va estar en funcionament entre 1410 i 1439. En aquest seminari es presentaran les restes arqueològiques del vaixell i es donaran a conèixer les tasques que s’han dut a terme per recuperar-les i interpretar-les.

7. Barcelona a la postguerra: visions literàries

XIII Seminari de Literatura i Ciutat

MUHBA Vil·la Joana, 12 de juny de 2021.

Amb el final de la Guerra Civil, des dels primers dies del franquisme, i especialment després de 1945, el règim decreta per a Espanya un aïllament de tot el que significava la modernitat política i cultural europea. Apart de les lògiques repercussions polítiques, aquest tancament de fronteres va tenir conseqüències molt greus també en el pla cultural per a una ciutat com Barcelona, de llarga tradició europeïsta, que veu tallades les seves relacions lògiques amb els grans corrents de pensament europeus. Totes les relacions intel·lectuals internacionals van quedar substituïdes per una cultura oficial de referència estrictament espanyola. Aquest estudi ressegueix com van viure aquest procés els escriptors catalans, i les conseqüències en la percepció de Barcelona com a capital cultural, provincianitzada fins a l'extrem que, en irrompre la *gauche divine*, semblaven cosmopolites quan, en realitat, eren la culminació d'un procés gestat el 1939.

Coordinació científica: Antoni Martí Monterde

8. Memòria de les lluites per l'habitatge a Barcelona i commemoració de la vaga de lloguers de 1931.

Programa de memòria

MUHBA Oliva Artés, 29 de juny de 2021.

El programa 'Memòria de les lluites per l'habitatge a Barcelona', de la Regidoria de Memòria Democràtica, neix amb la voluntat d'estudiar, difondre i reivindicar els moviments i les persones, principalment dones, que han desenvolupat estratègies per defensar el dret a l'habitatge a la Ciutat. Una part del programa consisteix en la coordinació i comissariat d'una sèrie d'activitats amb el suport de la Universitat Politècnica de Catalunya, junt amb les Taules de memòria de Districte i el Museu d'Història de Barcelona, MUHBA, a la seu Oliva Artés. L'acció s'emmarca també en la promoció, reconeixement i acompanyament dels barris i els seus moviments en la construcció de la memòria democràtica de la ciutat. El programa combina la coordinació de la recerca universitària amb la feina de la memòria veïnal i dota de continguts i objectius les taules de memòria dels districtes amb la finalitat de crear una cartografia urbana compartida que identifiqui i difongui la memòria per la lluita per l'habitatge posant-la al servei de la ciutadania.

9. Arquitectura, interiors i identitat social (IV). Barcelona i el Bon Pastor: les transformacions i el projecte museístic de l'habitatge popular.

Cicle de Jornades

Biblioteca del Bon Pastor

La quarta jornada, conclusiva del cicle, analitza el període que va del final del franquisme al present, amb els canvis d'enfocament de les polítiques de l'habitatge a Barcelona i la necessitat d'actuar en profunditat sobre el patrimoni heretat. Si en un primer moment les operacions es van centrar en la imprescindible rehabilitació dels habitatges i els barris construïts en l'etapa anterior, en el cas del Bon Pastor també es va concloure, no sense tensions, que la qualitat dels edificis no assegurava les condicions de confort i habitabilitat pròpies d'una vivenda actual. Destaca en aquest context la decisió de conservar dos illes de les Cases Barates del Bon Pastor, en una de les quals es narrarà la història de l'habitatge popular a Barcelona. Aquesta operació és el fruit de un extens treball de camp, investigació, conservació i rehabilitació del patrimoni a càrrec del MUHBA, que va comptar amb la participació i col·laboració decisiva dels habitants del barri i de les institucions, constituint un exemple modèlic d'intervenció que entra ara en les seves fases finals.

Coordinació científica: Paolo Sustersic

10. Les transformacions de les institucions psiquiàtriques a Barcelona entre la segona meitat del segle XVIII i el segle XX

Seminari

MUHBA Plaça del Rei, 26 d'octubre de 2021

El seminari recorre els diferents moments de la reforma dels sanatoris mentals analitzant alguns dels conflictes polítics, culturals i econòmics del moment. Punt de trobada per la reflexió sobre el procés d'humanització de la tecnologia psiquiàtrica, destacant el paper rellevant d'algunes persones, organitzacions i moviments socials en la deconstrucció de les lògiques manicomials de reclusió i aïllament. Una oportunitat per continuar el debat de llarga durada sobre el paper de la ciutat i la configuració de l'espai públic, els usos del temps i la participació en els entorns comunitaris per la promoció de la salut mental en equilibri amb la protecció dels drets de la població barcelonina.

Coordinació científica: Edgar Vinyals

11. La galeria de catalans il·lustres en el seu 150 aniversari

Seminari

Reial Acadèmia de Bones Lletres, 3 de novembre de 2021.

El 30 de setembre del 2021 es commemora el 150 aniversari de la creació de la Galeria de Catalans Il·lustres. Aquesta iniciativa municipal, pionera a l'Europa del seu temps, tingué un significat ben destacat com a part del projecte de política de memòria impulsada des de l'Ajuntament. Al llarg del temps la Galeria ha patit tota mena d'interrupcions i utilitzacions, reflex de les contradiccions existents al consistori i a la mateixa societat barcelonina. Aquest espai, integrat actualment per quaranta-vuit quadres de personalitats de la vida catalana, s'exposa des de fa cinquanta anys al Palau Requesens, seu de la Reial Acadèmia de Bones Lletres.

12. Escolaritzar Barcelona. L'ensenyament públic a la ciutat, 1900-1979

Seminari

MUHBA Plaça del Rei, 9 i 10 de novembre de 2021.

La progressiva escolarització en el sistema públic ha estat condicionada per factors polítics que n'han facilitat o dificultat l'accés, i per factors socials generadors de demanda. Des de 1901, els canvis en el govern de la ciutat

permeteren la creació d'escoles a l'aire lliure i grups escolars monumentals. En els anys de la Segona República, l'ajuntament s'esmerçà en aplicar a l'escola els principis de gratuïtat, laïcisme, neutralitat i catalanitat, i en multiplicar l'oferta de places a partir de l'adaptació d'edificis, uns objectius gairebé assolits en la breu i excepcional experiència del CENU durant la guerra. Durant dècades el franquisme substituï l'esperit de llibertat de l'escola republicana per l'adoctrinament patriòtic i religiós, i relegà a una funció de beneficència el sistema públic . A partir dels anys 60, el creixement demogràfic demandà l'extensió de la xarxa pública, alhora que des dels moviments socials es reivindicava la dignificació dels edificis i els ideals de l'escola republicana, gratuïta, laica i catalana.

En el mateix acte es va presentar el llibre *Escolarització a Barcelona, 1900-1970*, de Celia Cañellas i Rosa Toran i de la col·lecció Pòsits.

13. Clima i crisis agràries i alimentàries a Barcelona durant la Petita Edat de Gel.

Seminari

MUHBA Casa de l'Aigua, 13 de novembre de 2022.

A les darreres dècades l'interès per la reconstrucció del clima des de la fi de l'Antiguitat ha generat un volum sense precedents de dades, especialment a les latituds septentrionals del continent euroasiàtic. Basant-se en la combinació de diferents tipus de proxies (glaciològics, geològics, biològics), els

paleoclimatòlegs han identificat una sèrie de cicles climàtics, els límits cronològics dels quals encara avui són objecte de discussió. D'altra banda, la disponibilitat de reconstruccions cada vegada més fines de les temperatures mitjanes han portat a reconsiderar el paper del clima en les crisis alimentàries (fams i caresties) i, en general, en l'agricultura premoderna. En aquest nou context, paleoclimatòlegs i historiadors es mouen entre dos pols, des del determinisme climatològic extrem fins a la prudència dels qui prefereixen no creuar les fronteres de les seves especialitats: la història mediambiental i la història econòmica. A l'entremig alguns historiadors, més agosarats, han creuat la línia de separació entre disciplines i s'han obert a reconsiderar el pes dels factors mediambientals en l'origen d'algunes crisis agràries i alimentàries i en la difusió de certes epidèmies.

Coordinació científica: Pere Benito (UdL)

14. MUHBA Fabra i Coats-2. Nau F, la ciutat del treball en marxa. Projecte arquitectònic i museològic

Seminari

Institut Martí Pous, 18 de novembre de 2021.

El Centre d'Interpretació del Treball és un equipament museístic en procés de creació que s'ubicarà a la nau F i la Sala de Calderes del recinte de la Fabra i Coats. Es tracta d'un projecte compartit amb el Districte de Sant Andreu, els Amics de la Fabra i Coats i altres entitats relacionades amb el món del treball, i el seu objectiu és oferir un espai museístic únic on reflexionar sobre el treball, la seva evolució històrica i el seu poder transformador en la formació de la gran

ciutat. En aquest seminari es vol presentar l'estat actual del procés, tant pel que fa al projecte arquitectònic per a la rehabilitació i adequació de la nau F, com a la definició del projecte museològic.

15. Conferència mundial dels museus de ciutat ICOM/CAMOC. Connectar ciutats, connectar ciutadans. Cap a una sostenibilitat compartida.

Conferència mundial

MUHBA Plaça del Rei i MUHBA Oliva Artés, 1, 2, 3 i 4 de desembre de 2021.

El CAMOC i el MUHBA (Museu d'Història de Barcelona) proposen tres dies de treball compartit per reflexionar sobre les principals àrees d'una nova museologia urbana per al segle XXI. Estableixen l'objectiu de passar del concepte de "museu de ciutat" al de "museu dels ciutadans", fermament basat en la recerca duta a terme en els camps de la història urbana, la gestió del patrimoni i la participació ciutadana. Després de més d'un any de pandèmia mundial, el títol de la conferència anual CAMOC Barcelona 2021 ha adquirit un nou significat. El canvi tecnològic accelerat per la pandèmia i l'actual incertesa social i política posen en relleu la importància de les ciutats i les xarxes urbanes per al futur mundial. La reinvençió dels museus de ciutat pot ser cabdal en la construcció d'un món democràtic amb més justícia social i amb més respecte al planeta. La trobada CAMOC 2021 se centrarà en el paper que els museus de ciutat poden exercir com a institucions estratègiques de cohesió urbana, social i cultural, i també com a centres de coneixement per al desenvolupament urbà. El museu de ciutat com a espai de coneixement de la història urbana i el patrimoni

es pot configurar com un eix descriptiu innovador que fomenti nous vincles i es faci ressò dels esforços per assolir-la veritat, la igualtat i el diàleg cultural. Connectar les ciutats i els ciutadans en una xarxa de diferents nivells que tingui en compte alhora la perspectiva de barri, de ciutat i global pot contribuir a una economia urbana més diversificada i sostenible. Els museus de ciutat poden promoure noves pràctiques de turisme respectuoses amb l'entorn i la població local. A més, els museus de ciutat haurien de ser vistos com a nodes clau de coneixement tècnic pel que fa a conservació i gestió del patrimoni, innovació cultural i cohesió urbana que poden contribuir al desenvolupament local. En resum, el programa de la conferència es refermarà en tres conceptes: el treball del museu, el relat de la ciutat i l'empoderament de la ciutadania.

Presentacions

1. Presentació de la Guia d'Història Urbana i Patrimoni Lluites socials/BCN, 1917-1919, a càrrec de Mari Cruz Santos. 19 de maig de 2021. Retransmissió en línia.
2. Presentació del llibre *El setge confós de Barcelona* de Laia Santanach i Miquel Gea. 28 d'octubre de 2021, MUHBA Plaça del Rei.
3. Presentació del llibre *Escolaritzar Barcelona. L'ensenyament públic a la ciutat, 1900-1979* de Cèlia Cañellas i Rosa Toran. 9 de novembre de 2021, MUHBA Plaça del Rei.

Altres actes

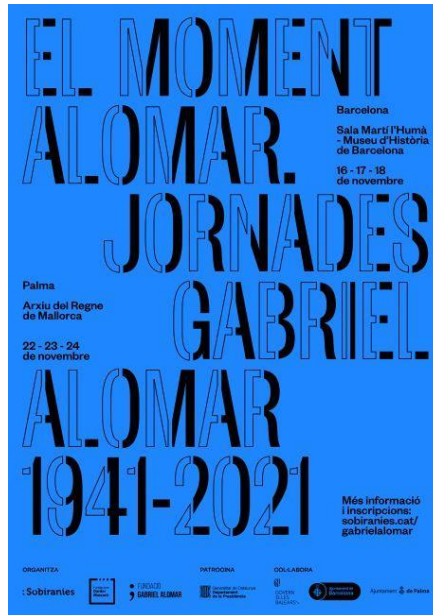
1. **Taula rodona “El museu de la ciutat com a laboratori urbà”.** 7 d’abril de 2021, MUHBA Oliva Artés.
Han intervingut: Mònica Blasco, Sandra Bestraten, Jordi Callejón, Txell Cisa, Salvador Clarós, Àngel Duran, Sandra Enrique, Marta Iglesias, Isabella Longo, Xavier López, Teresa Macià, Elena Pérez, Joan Roca, i Jordi Royo.
2. **Presentació d’incorporacions recents a la col·lecció contemporània del MUHBA.** 5 de maig de 2021, MUHBA Oliva Artés.
3. **Performance Miratge Lúcid. Apunts per tancar una pandèmia.** 24 de novembre de 2021, MUHBA Oliva Artés.

Actes acollits pel MUHBA

1. **Jornada. Transformacions urbanes i la problemàtica de l’habitatge a Barcelona.** MUHBA Oliva Artés i virtualment, 25 i 27 de maig de 2021.
Jornades organitzades per l’Ateneu de Memòria Popular.

2. **Jornades. El moment Alomar.** MUHBA Plaça del Rei, 16, 17 i 18 de novembre de 2021.
Jornades organitzades per l’institut Sobiranes arran dels vuitanta anys de la mort de Gabriel Alomar.

3. Conferència “Natalio Cayuela l’osasunista nascut a Barcelona”, a càrrec de Mikel Huarte Alzueta. MUHBA Oliva Artés, 9 de desembre de 2021.

B) FORMATS EXPOSITIUS

EXPOSICIONS DE GRAN FORMAT

1. BARCELONA FLASHBACK. KIT D’HISTÒRIA EN 100 OBJECTES

Data: a partir del 10 d'octubre de 2019.

Lloc: MUHBA Casa Padellàs

Visitants 2021: 34.019.

Barcelona flashback és una síntesi experimental radicalment innovadora en les formes de mostrar i situar la trajectòria de Barcelona, amb un mètode de lectura històrica interrogativa d'objectes, arquitectures i paisatges i amb nous programes ciutadans. **Barcelona flashback** és, alhora, una proposta educativa, i és també un projecte de recerca internacional sobre el kit mínim de coneixement i consciència urbana que un museu de ciutat del segle XXI ha de proporcionar, en pro de la democràcia i del dret a la ciutat. A més, aquesta exposició s'inscriu de ple en els plans del MUHBA com a museu de ciutat del segle XXI, en l'horitzó de la reforma de la Casa Padellàs com a Casa de la Història de Barcelona, nucli de la xarxa d'espais patrimonials del Museu per tota la ciutat.

Es tracta d'un projecte experimental, com a laboratori de la renovació de Casa Padellàs com a espai nucleador d'un museu xarxa estès per tota la ciutat, i com a projecte expositiu que permet mostrar els millors cent objectes del Museu i convida alhora els ciutadans a completar-lo amb les seves donacions. L'exposició **Barcelona flashback** es perfila com un mètode de lectura urbana, un entrenament en l'art d'explorar la ciutat amb un mirall de la ciutat com a introducció i cinc parts: testimonis, relats, recorreguts, connexions i patrimonis. Un mirall inicial presenta els Batecs de Barcelona en onze verbs, des de

començar i treballar a lluitar i estimar, que el visitant pot decidir-se a travessar – o no– com en els contes de Lewis Carroll, per entrar en el món fascinant de la ciutat.

Aquest món de la vida urbana al llarg del temps quan arriba al museu es transforma en patrimoni i el visitant pot optar per **Escoltar TESTIMONIS (1)**, perquè els objectes parlen i l'interpel·len. A partir d'aquí, en els espais següents, el visitant pot optar per anar més enllà i **Construir RELATS (2)** en els quals els testimonis de la història urbana són interrogats pel museu i s'entrellacen amb els grans canvis geopolítics, de l'imperi romà al món colonial i al nostre temps. A una visió de conjunt dels temps que van de Barcino a l'era industrial, un temps molt llarg, segueix la sala on apareixen les preguntes i objectes de l'Edat Contemporània, de les primeres manufactures als temps dels mòbils.

Aconseguit un relat propi, el visitant es troba a la sala següent literalment enmig de la ciutat, per **Recórrer BARCELONES (3)** amb les claus per explorar-les a través de les arquitectures que n'han conformat el marc físic, de les cartografies que en fan la radiografia econòmica, social i política i dels paisatges que en resulten, com a síntesi de tot plegat. I de les múltiples Barcelones que són, juntes, Barcelona a Europa, **Connectant CIUTATS (4)** de manera comparativa, amb el planetari *Europa inter urbes*, elaborat per diversos museus de ciutat del continent, començant pel de Barcelona.

Aquest recorregut dels primers quatre àmbits efectuada com una recerca judicial, en què dels esdeveniments es passa a interrogar els testimonis, crear un relat, buscar el lloc dels fets i comparar-lo amb altres, el darrer àmbit **Llegir PATRIMONIS (5)** proposa travessar el pas de ronda de la muralla, que fins ara no es podia visitar, i saltar al món urbà, amb un exercici pràctic de lectura de paisatges centrat en la desconstrucció de la plaça de Ramon Berenguer el Gran i el barri Gòtic.

Aquest darrer àmbit té com a colofó i metàfora final el **rellotge dels flamencs**, amb la seva màquina de comptar el temps, els quarts i les hores, entre memòria i història. És el primer cop que es pot veure el rellotge per als visitants del museu.

2. BARCELONA & FUTBOL. EL GRAN JOC SOCIAL DEL SEGLE XX

Data: A partir del 21 de juliol de 2021

Lloc: MUHBA Oliva Artés

Visitants 2021: 1.811.

No es pot explicar la trajectòria contemporània de Barcelona sense tenir en compte en l'impacte del futbol: l'exposició trenca molts tòpics des de la perspectiva de la història urbana. El futbol ha contribuït a la construcció social de la ciutat al llarg del segle XX: en els usos de l'espai públic, en la internacionalització i en l'economia; en els mitjans de comunicació, en els relats locals, les rivalitats, els hàbits dominicals, el joc i les joguines; en la vida quotidiana, en la construcció dels barris i de les identitats personals, col·lectives i territorials. En el passat recent, el futbol ha estat una de les activitats que més intensament s'ha globalitzat en l'era digital, arribant fins als darrers racons del planeta. En el cas de Barcelona la influència econòmica, social, política i cultural del futbol professional ha tingut una influència creixent i duradora en la imatge que es té al món de la ciutat i capital de Catalunya.

3. ALIMENTAR BARCELONA. CIUTAT, PROVEÏMENT I SALUT

Data: A partir del 16 d'octubre de 2021.

Lloc: MUHBA Plaça del Rei

Visitants 2021: 10.466.

Alimentar la població ha resultat sempre una preocupació per a les ciutats. Ha estat una clau decisiva en la seva relació amb els territoris, en l'evolució al llarg dels segles de les tecnologies per aconseguir productes alimentaris i en les condicions en què homes i dones han pogut nodrir-se i mantenir la vida. Assegurar el proveïment i la seguretat alimentària va ser una de les principals ocupacions del Consell de Cent, la institució municipal barcelonina creada el 1249, des dels seus inicis. D'aleshores ençà, el govern de la ciutat ha maldat per garantir el subministrament i la qualitat dels aliments, bé perquè n'ha tingut la competència directa, bé perquè ha actuat de manera subsidiària, bé perquè ha buscat alternatives a l'acció insuficient d'altres autoritats. La intervenció del govern municipal arriba fins avui, amb Mercabarna, gran rebost de Barcelona i la Mediterrània occidental, i amb una xarxa activa de mercats municipals. Aquesta llarga trajectòria d'implicació municipal decisiva en el proveïment

alimentari és una singularitat històrica de Barcelona que no es dona de manera equiparable a la majoria de metròpolis europees.

EXPOSICIONS DE PETIT FORMAT

1. BARCELONA, PORT MEDITERRANI ENTRE OCEANS. EL TESTIMONI DEL VAIXELL BARCELONETA I.

Lloc: MUHBA Plaça del Rei

Data: A partir del 26 de maig de 2021

Instal·lació, a l'avantcambra del Tinell, del vaixell Barceloneta I trobat a l'antiga estació de Rodalies, restaurat pel Centre d'Arqueologia Subaquàtica i el MUHBA i instal·lat gràcies al Port de Barcelona, institució membre del Cercle del Museu. Durant les excavacions arqueològiques que es van fer els anys 2006-2008 al costat de l'estació de França es van localitzar, a més de les bases del baluard de Migjorn, restes de la gran escullera de pedra construïda per iniciativa del Consell de Cent entre 1477 i 1487. Per primera vegada, Barcelona disposava d'un port artificial. Fins llavors, la intensa activitat comercial marítima desenvolupada per la ciutat medieval s'havia dut a terme sense més protecció que la que oferien les Tasques, la barrera variable de sediments procedents del

riu Besòs que conformava una àrea d'aigües més tranquil·les al seu darrere. Allà on hi havia hagut aquella llacuna litoral, les excavacions també van recuperar el derelictes d'un vaixell enfonsat a mitjan segle XV. El seu folre tinglat ha permès identificar-lo com una nau basca, construïda en les primeres dècades del segle, que hi va quedar abandonada en arribar la fi de la seva vida útil. Després d'un llarg procés de restauració, el MUHBA l'exhibeix gràcies a la col·laboració i el patrocini del Port de Barcelona. És un testimoni directe d'un trànsit marítim que a les rutes mediterrànies del segle XIV ja sumava la comunicació estable amb les ciutats atlàntiques del nord d'Àfrica i Europa, i va anar fent de Barcelona la ciutat portuària cosmopolita que encara és avui.

2. SARRIÀ I BARCELONA 1921. VERS LA CIUTAT METROPOLITANA

Lloc: MUHBA Vil·la Joana

Data: A partir del 5 de novembre.

Visitants 2021: 85.

L'agregació al municipi barceloní de la vila i el terme de Sarrià el 1921 va ser una fita transcendental en el camí vers la configuració de la gran metròpoli de Barcelona. Es va obrir llavors un intens debat polític, amb tres protagonistes clau, que jugaven una partida a tres bandes: l'Ajuntament i, com en tot conflicte d'aquesta mena, s'hi barrejava l'activitat pública amb una altra de despatxos, que va ser fonamental per precipitar els esdeveniments. I, com a escenari de

fons, una conjuntura històrica i una determinada correlació de forces que van fer possible l'agregació justament aleshores. D'ençà del 1897 s'havien succeït nombroses temptatives de Barcelona per fer efectiva l'agregació, que van acabar amb sengles fracassos, gràcies a les bones relacions dels ajuntaments de Sarrià amb el Govern espanyol i la Casa Reial. La conjuntura política, però, canvià radicalment el 1921, i els sectors favorables a l'agregació van aprofitar l'ocasió per aconseguir que s'aprovés el Reial decret d'agregació de Sarrià a Barcelona. La decisió del Govern espanyol va desencadenar un fort moviment d'oposició, i Sarrià va viure un dels moments de més agitació política de tota la seva història.

Comissari: Carles Puigferrat

Aquesta exposició itinerant s'emmarca en les activitats organitzades amb motiu del centenari de la agregació del poble de Sarrià a la ciutat de Barcelona. Exposició organitzada amb la col·laboració del Districte de Sarrià-Sant Gervasi.

EXPOSICIONS ACOLLIDES

1. MIRALLES A QUARTS DE QUATRE

EXPOSICIÓ

MIRALLES.
A QUARTS DE QUATRE...
15.04 > 04.07
SALÓ DEL TINELL

MIRALLES
www.miralleshomenatge.com

Lloc: MUHBA Plaça del Rei

Data: Del 15 d'abril al 11 de juliol de 2021

Visitants 2021: 8.237.

Al Tinell, sota el títol MIRALLES. A quarts de quatre..., s'explica part de l'obra de l'arquitecte Enric Miralles en una exposició centrada en quatre projectes construïts: el Cementiri d'Igualada, el Pavelló d'Osca, el Mercat de Santa Caterina i el Parlament d'Edimburg. Es reuneixen maquetes, plànols, fotografies i projeccions que busquen fer entenedor el seu sistema de treball i la manera com projectava i construïa.

Organitza: Fundació Enric Miralles

2. 50 ANYS DE PREMSA VEÏNAL

Lloc: MUHBA Oliva Artés

Data: Del 20 de setembre al 7 de novembre de 2021.

L'exposició reflecteix la història d'aquests anys a través de la mirada de les revistes, les quals fan un relat que cada vegada més adquireix força, i que vist en conjunt, mostra la magnitud de la tasca feta pels veïns i veïnes de les associacions, al llarg d'aquests 50 anys. Es poden veure més de 600 títols diferents de publicacions periòdiques a MUHBA Oliva Artés.

Organitza: Arxiu Històric de Roquetes-Nou Barris

3. DOS ANYS, MOLTES VIDES

Lloc: La Porta de Mar i les Termes Portuàries

Data: Del 17 de novembre al 17 de desembre de 2021

Exposició realitzada pel Col·legi de Dissenyadors Gràfics que té com a eix vertebrador la pandèmia (COVID). L'activitat s'organitza en tres moments successius, en tres llocs emblemàtics: a MUHBA Porta de Mar (octubre-desembre), a Hospital Clínic de Barcelona (novembre-desembre) i al Recinte modernista hospital de Santa Creu i Sant Pau (gener-febren). El Col·legi Oficial de Disseny Gràfic de Catalunya presenta a la ciutadania de Barcelona el projecte "Dos anys, moltes vides", amb una sèrie d'accions a la ciutat de Barcelona. El projecte "Dos anys, moltes vides" neix a partir de la crida internacional "Des de les trinxeres" que es va fer en el confinament per la COVID-19, des del Col·legi Oficial de Disseny Gràfic de Catalunya, als dissenyadors d'arreu del món per retornar a la societat el valor del pòster com eina poderosa per encoratjar, mostrar, informar i ajudar. La crida va tenir un gran impacte i en pocs mesos es va poder recopilar més de 1.200 pòsters de més de 60 països, gairebé 600 dissenyadors de gran renom nacional i internacional i d'alguns dissenyadors més anònims però igual d'encoratjadors. I s'ha convertit en una col·lecció única en el món.

C) FORMATS GUIATS. VISITES I ITINERARIS URBANS

Les visites als espais museïtzats i les exposicions temporals del Museu i els itineraris urbans, tant o més rellevants que les visites en el cas d'un museu de ciutat, han estat en la seva major part programats en reiterades ocasions al llarg de l'any.

Visites comentades

1. De la ciutat romana al Palau Reial Major medieval
2. El refugi antiaeri del Poble-sec. Refugi 307.
3. Güell, Gaudí i Barcelona. L'expressió d'un ideal urbà.
4. La casa de l'Aigua de la Trinitat. Conductes, dipòsits i comportes.
5. La Barcelona de la guerra i la postguerra. Perspectives des del turó de la Rovira.
6. Cristianisme, visigots i poder a Barcelona, segles IV al VIII.
7. L'habitatge a Barcino. Les domus dels carrers de sant Honorat i Avinyó.
8. El Palau Reial Major.
9. Interrogar Barcelona. De la industrialització al segle XXI.
10. Verdaguer i Barcelona.
11. In-Museu. Descobreix l'ànima dels museus.
12. En defensa pròpia: Verdaguer contra la censura.
13. La defensa de la ciutat moderna.
14. Barcelona Flashback. Kit d'història en 100 objectes.
15. Visita al centre de col·leccions del MUHBA a la Zona Franca.
16. Barcelona & Futbol. El gran joc social del segle XX.
17. Alimentar Barcelona. Ciutat, proveïment i salut.
18. La Galeria de Catalans Il·lustres en el seu 150è aniversari.
19. El vaixell medieval Barceloneta I.

Visites d'autor

1. Tothom al carrer! La lluita per les llibertats a la Barcelona de la transició (1976-1979) Josep Grau.
2. Una, grande y libre. Escenaris de la dictadura franquista a Ciutat Vella (Josep Grau).
3. Barcelona i la innovació gastronòmica Itinerari d'autor a través dels establiments històrics (Hannah Baechtold).
4. De Montcada a Barcelona. L'aigua a llevant de la ciutat (Mª José Durán / Manel Martín Pascual).

Itineraris

1. Barcino/Bcn.
2. Quan el Call era el call dels jueus.
3. La formació d'una capital. La ciutat medieval.
4. L'obertura de la Via Laietana i la creació del barri Gòtic.
5. Urbanisme i poder vora la Plaça del Rei.
6. Raó, passió i negoci en la construcció de l'Eixample.
7. La ciutadella, el Born i l'Exposició de 1888.
8. De Montcada a Barcelona. L'aigua a llevant de la ciutat.
9. Barcelona en Diagonal, tram de ponent.
10. Barcelona en Diagonal, tram central.
11. Barcelona en Diagonal, tram de llevant.
12. El barri del Bon Pastor.
13. L'aigua a Barcino. Una qüestió de pendants.
14. Dins i fora muralles: Poder, higiene i comerç a Barcino.
15. La guerra civil a Barcelona. Revolució i bombardeigs
16. Vedettes i milicians. El Paral·lel i el barri del Poble-Sec durant la guerra civil.
17. El Park Güell i Barcelona.
18. La ruptura de 1714. Del Consell de Cent a l'Ajuntament Borbònic.
19. Barcelona i els indians. Negocis d'ultramar i canvi urbà, 1835 - 1916.

20. La primera balconada de Barcelona. El creixement de la ciutat vist des dels Tres Turons.
21. Barcelona 1902: urbanitzar la Muntanya Pelada.
22. Gràcia 1900. L'aparador burgès d'un barri obrer.
23. El carrer de Pere IV. Espina dorsal del Poblenou industrial.
24. Viure i morir a Barcelona.
25. Josep Pla a Barcelona.
26. Dones i rereguarda.
27. La guitarra a Barcelona.
28. Verdaguer i la natura. Itinerari literari i naturalístic.
29. Gaudí al Park Güell: arquitecte, urbanista i paisatgista.
30. L'hospital, el seminari, la universitat, la presó... tots a l'esquerra de l'Eixample. Relats Urbans.
31. Del mercat a la taula medieval.
32. Les ferides del Carmel. Relats Urbans.

D) FORMATS MUSICALS I AUDIOVISUALS.

Els formats musicals del museu no constitueixen una oferta musical autònoma, sinó que responen estrictament al programa d'història i patrimoni de Barcelona, metròpoli i capital, desenvolupat pel MUHBA, situant i explicant els patrimonis musicals dins de la història urbana, tant els de creació barcelonina com els que arriben a la ciutat d'altres procedències, llevat d'algunes audicions acollides per les característiques, en aquest cas, dels espais patrimonials del Museu, com ara la capella de Santa Àgata, entre altres espais. Aquest 2021 han quedat encara condicionades a causa de la pandèmia, però això no ha impedit que s'hagi reinventat en una clau digital. En especial, això es va manifestar en el context de la Festa Verdaguer. L'aniversari del poeta de Folgueroles es va celebrar digitalment per mitjà de vídeos que enregistraven cançons de Roger Mas sobre poemes de Verdaguer i una conferència d'Arnau Tordera titulada *Musicant Verdaguer*.

A més, de l'any 2021 també s'ha d'esmentar una iniciativa de caire més audiovisual com la tercera edició del cicle **Barcelona en moviment. Nits de cinema al MUHBA Park Güell**, dedicada a les mirades sobre Barcelona en el trànsit del segle XX al XXI i organitzada per la Cèlia Marín Vega. Es van emetre **Todo sobre mi madre** de Pedro Almodóvar (29 de juny), **L'auberge espagnole** de Cédric Klapisch (6 de juliol) i **Biutiful** de Alejandro Iñárritu (13 de juliol).

1. **Innovació Musical Republicana. Barcelona, 1931-1934.**

Vuitè cicle Història i música de Barcelona.

Coordinació científica: Joaquim Rabaseda i Anna Costal, ESMUC

L'Escola Superior de Música de Catalunya i el Museu d'Història de Barcelona organitzen la jornada Innovació Musical Republicana (1931-1934) amb la voluntat de fer explícits els nuclis principals i els mecanismes de la innovació musical a Barcelona entre la proclamació de la Segona República, l'abril de 1931, i els Fets del 6 d'octubre de 1934. En aquest període es van posar les bases de diversos projectes per tal d'impulsar l'avantguarda i la connexió de la ciutat amb artistes internacionals, d'escoltar les reivindicacions feministes, d'assolir l'avenç tecnològic, d'assumir les músiques foranes i de dotar les pròpies de nous significats. Aquesta jornada ha permès establir un diàleg entre especialistes de diversos àmbits en cinc taules de debat, amb la intenció de bastir noves idees que permetin matisar i ampliar la historiografia actual sobre aquest període, força centrada en el fructífer bienni posterior i en el desastre de la Guerra Civil. No es tracta de descriure el retrat d'una època concreta, sinó de localitzar les iniciatives, les

institucions i les persones que van creure en les possibilitats d'una ciutat que encetava un període de llibertat creativa. Aquest cicle ha inclòs una jornada de conferències (el 12 de març) i un cicle de concerts.

12 de març. Jornada amb Montse Madrdejós, Rolf Baecker, Romà Escalas, Josep Borràs, Sara Guasteví, Enric Giné, Jaume Carbonell, Oriol Saña, Leticia Sánchez de Andrés i David Albet.

Cicle de Concerts:

29 d'abril. **Música antiga d'avantguarda a la Barcelona de la Segona República.** MUHBA Plaça del Rei. A càrrec d'estudiants de l'ESMUC.

30 de maig. **Barcelona, Verdaguer i el flamenc.** A càrrec d'estudiants de l'ESMUC. MUHBA Vil·la Joana.

5 de juny. **Le pauvre maletot, de Darius Milhaud.** MUHBA Oliva Artés. A càrrec d'estudiants de l'ESMUC.

25 de juny. **Quatre cordes per tocar-ho tot.** MUHBA Park Güell. A càrrec d'estudiants de l'ESMUC.

9 de juliol. **La cobla de la República.** MUHBA Park Güell. A càrrec d'estudiants de l'ESMUC.

16 de juliol. **La veu del temps.** MUHBA Park Güell. A càrrec d'estudiants de l'ESMUC.

27 de juliol. **Cançons de taverna a l'escola i balades de cornuts a l'arxiu.** MUHBA Park Güell. A càrrec d'estudiants de l'ESMUC.

2. Dansa a Oliva Artés.

21 de març a MUHBA Oliva Artés.

Cloenda de la Quinzena metropolitana de la dansa.

3. Verdaguer i la música

9 de juny. Digitalment. A càrrec d'Arnau Tordera.

Lectura dels poemes i dissecció de les músiques per entendre com l'obra de Verdaguer es va actualitzant al llarg del temps través de la música.

4. Paraules i sons

Itinerari literari per la Barcelona dels segles XIX i XX

10 de juny a MUHBA Vil·la Joana.

Paraules i sons és un clàssic consagrat a la cruïlla entre els treballs sobre patrimoni literaris i musicals del MUHBA. Un passeig literari amb contrapunt musical pels relats que han construït l'imaginari de la Barcelona contemporània, amb textos triats i llegits per l'actriu i rapsoda Gemma Sangerman, acompanyada pel clarinet d'Oriol Romaní. Les músiques que acompanyen els textos són tradicionals catalanes, populars i peces de Joaquim Homs, Igor Stravinsky, John Cage, J. S. Bach i improvisacions.

5. Quatre parets fan una casa. Habitar, crear i morir a través del Mapa Literari Català

A càrrec de Marta Tricuera i Gerard Bidegain.

28 d'octubre a MUHBA Vil·la Joana.

Des d'Espais Escrits i amb la col·laboració de tots els centres literaris associats han preparat un espectacle per fer difusió del Mapa Literari Català, una plataforma que permet navegar per tot el món i escoltar, llegir i sentir els textos dels nostres autors que descriuen els espais.

D) FORMATS ESCRITS. PUBLICACIONS

El Museu organitza les seves publicacions, totes elles directament lligades a l'activitat i la programació del MUHBA, en diverses col·leccions. Cal esmentar com a grans formats les sèries Pòsits (resultats d'exposicions i obres clàssiques) i Documents (estudis en els camps de la historiografia i del patrimoni) i com a petits formats les sèries Textures (renovacions interpretatives), Llibrets de Sala (síntesis breus) i Guies d'història urbana (cartografies històrico-monumentals). A més, el Museu publica els Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona (QUARHIS), revista anual

d'arqueologia, i el MUHBA butlletí, eina de difusió d'aquelles propostes en què el museu està treballant.

Enumeració dels llibres publicats aquest any pel museu

a) Col·lecció Pòsits

Barcelona 1969-1979. Els anys decisius en el planejament de la ciutat democràtica

Joan Antoni Solans

En aquest llibre s'explica en primera persona les interioritats del procés que va portar a l'aprovació i l'aplicació del Pla General Metropolità, una eina decisiva en la construcció de la ciutat democràtica. A través de la mirada de l'urbanista assistim en primera fila al relat dels fets que se succeïren des de 1969 fins a 1979, quan el context internacional i el moment polític singular de la Transició permeteren un urbanisme irrepetible. Solans explica en detall com es van aprofitar les oportunitats que van sorgir enmig d'aquell període convuls per superar el desordre urbà i l'especulació sota el franquisme, quan el nou pla general es va acompanyar de l'adquisició pública de sòl, posant-se així les bases que van fer possible un nou urbanisme reconegut al món sencer. Avui, quan amb tant afany es busquen nous paradigmes per guiar el futur de la metròpoli, ha arribat el moment d'estudiar a fons la història d'aquells anys decisius per entendre la Barcelona contemporània.

Barcelona 1969-1979 Els anys decisius del planejament de la metròpoli

Joan Antoni Solans Huguet

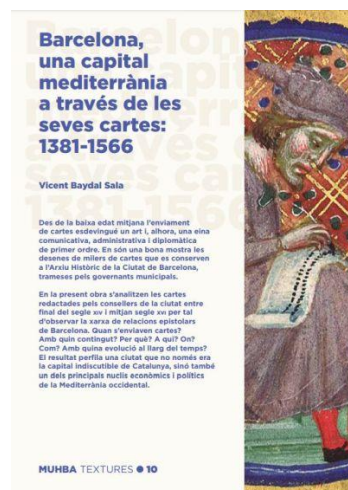

b) Col·lecció Textures

Una capital mediterrània a través de les seves cartes, 1383-1566

Vicent Baydal

Des de la baixa edat mitjana l'enviament de cartes esdevingué un art i, alhora, una eina comunicativa, administrativa i diplomàtica de primer ordre. En són una bona mostra les desenes de milers de cartes que es conserven a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, trameses pels governants municipals. En la present obra s'analitzen les cartes redactades pels consellers de la ciutat entre final del segle XIV i mitjan segle XVI per tal d'observar la xarxa de relacions epistolars de Barcelona. Quan s'enviaven cartes? Amb quin contingut? Per què? A qui? On? Com? Amb quina evolució al llarg del temps? El resultat perfila una ciutat que no només era la capital indiscutible de Catalunya, sinó també un dels principals nuclis econòmics i polítics de la Mediterrània occidental.

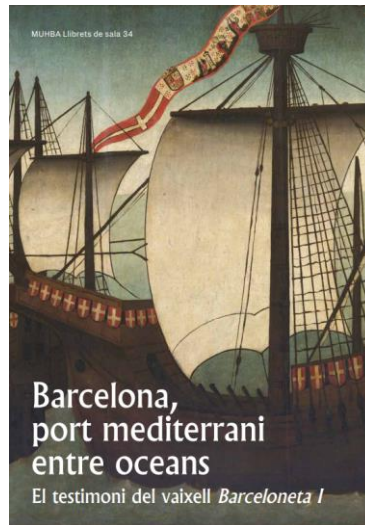

c) Llibrets de sala

34. Barcelona, port mediterrani entre oceans. El testimoni del vaixell Barceloneta I (Català, castellà, anglès)

El derelicte Barceloneta I, un tipus d'embarcació medieval del qual no se n'ha pogut trobar cap més a tot el Mediterrani, amplifica la importància

mercantil de Barcelona des del segle XIII. Des de llavors, el port de Barcelona ha estat la principal infraestructura i el major motor econòmic de Catalunya.

35. Alimentar Barcelona. Ciutat, proveïment i salut (Català, castellà, anglès)

Alimentar la població ha resultat sempre una preocupació per a Barcelona. Des del Consell de Cent fins avui, el govern de la ciutat ha maldat per garantir el subministrament i la qualitat dels aliments. Aquesta llarga trajectòria d'implicació municipal en el proveïment alimentari és una singularitat històrica de Barcelona.

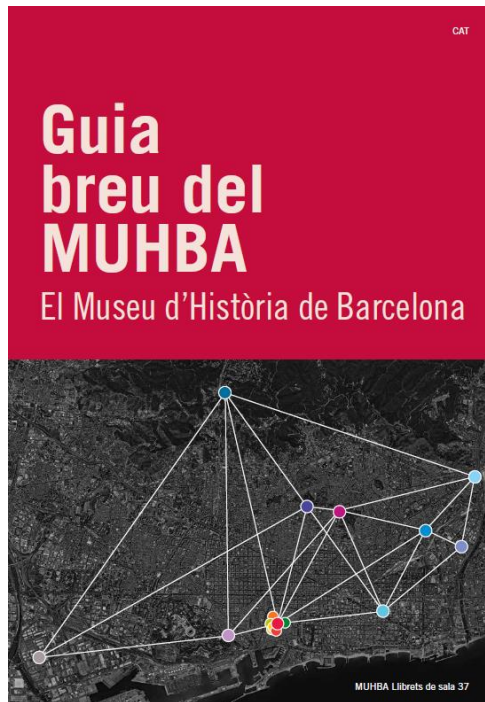
36. El rellotge dels flamencs, 1576-1864.

El rellotge dels flamencs va ser el rellotge de referència a la ciutat de Barcelona entre 1577 i 1864. El seu emplaçament original era dalt del campanar de les hores de la catedral de Barcelona, el que s'alça sobre la porta de Sant Iu. Des del 1985 està instal·lat al Museu d'Història de Barcelona.

37. Guia breu del MUHBA. El Museu d'Història de Barcelona

En aquest llibret de sala es replanteja el MUHBA, i tots els seus diferents espais disseminats per la ciutat, com un conjunt ordenat en cinquanta-cinc sales, que cobreixen tots els períodes de la trajectòria històrica de Barcelona des de diferents llocs i enfocaments. Cada espai aspira, a més, a configurar-se com un equipament patrimonial actiu de proximitat al barri on es troba. El resultat respon a tres criteris organitzatius alhora. Així, l'ordre d'espais i sales proposat segueix una sistematització cronològica, temàtica i territorial, que propicia una narrativa històrica de Barcelona combinada amb perspectives temàtiques significatives, en un itinerari físicament plausible per a recórrer i llegir la ciutat.

F) FORMATS ACADÈMICS. ESTUDIS

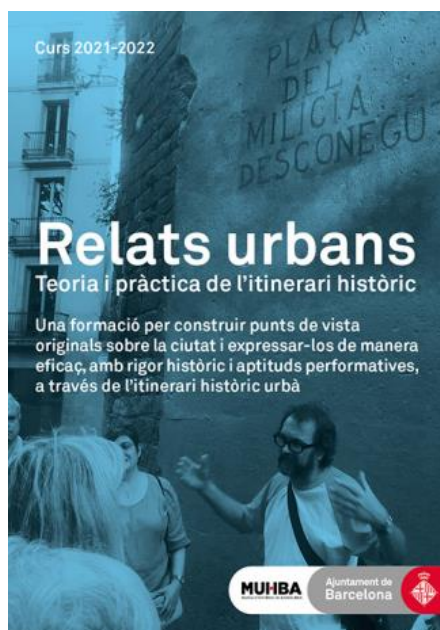
A partir de les línies de treball i de les polítiques públiques realitzades pel museu s'ofereix una formació que busca la renovació de la conceptualització històrica i patrimonial i abordar el vincle entre literatura, ciutat i Europa.

Curs Relats urbans. Teoria i pràctica de l'itinerari històric

Data: D'octubre de 2020 a maig de 2021 i d'octubre de 2021 a maig de 2022.

El curs «Relats urbans. Teoria i pràctica de l'itinerari històric» ofereix formació especialitzada per a futurs responsables de la ideació i la interpretació d'itineraris històrics urbans, amb l'objectiu de mostrar nous mecanismes de descoberta i presentació dels actius històrics i patrimonials de Barcelona. L'objectiu del curs és complementar l'estudi rigorós de la història urbana, el patrimoni històric i la seva gestió, així com el turisme cultural barceloní, amb el coneixement de tècniques pròpies de la performativitat escènica aplicades a l'itinerari urbà.

El curs forma part de l'aposta del MUHBA per una renovació profunda de les modalitats de visita de la ciutat per part dels barcelonins, i per la reformulació de les pràctiques turístiques en el marc dels projectes compartits amb els museus europeus de la seva xarxa, com ara la City History Museums and Research Network of Europe. Alhora, aquest curs aprofita la relació institucional i de recerca establerta entre el MUHBA i la UAB a través del programa del Màster en Intervenció i Gestió del Paisatge i el Patrimoni, coorganitzat per ambdues institucions. D'aquesta manera es comparteix una recerca comuna sobre el paisatge i el patrimoni urbà que es concreta en la proposta de mirades alternatives per compondre itineraris històrics urbans creatius i innovadors.

G) PROJECTE ESCOLAR

El programa escolar que ofereix el Museu, que porta el títol de Interrogar Barcelona, té l'objectiu de proporcionar les claus per llegir, interpretar i construir coneixement sobre la història i el patrimoni de la ciutat de Barcelona i es fonamenta en una relació de doble direcció entre escola i museu, entre museu i escola. El programa educatiu, intítulat Interrogar Barcelona recull tant les propostes que configuren una oferta general de visites i itineraris com el Projecte educatiu integrat i el Casal d'estiu. El títol general del programa al·ludeix al seu plantejament de conjunt, a partir d'interrogants que condueixen als diferents temes de la història urbana i el patrimoni de la ciutat, amb vista a estimular l'estudi, la interpretació i la reflexió crítica compartida.

El programa d'activitats escolars del MUHBA té per objectiu, en suma, que l'alumne aprengui a pensar en termes històrics i a interpretar els elements del patrimoni per tal de poder construir el seu propi coneixement sobre la ciutat de Barcelona i el món dels nostres dies en el qual es troba la ciutat.

En 2021 el projecte educatiu, en formats diversos i en quatre idiomes bàsics (català, castellà, anglès i francès) ha aplegat una xifra de 21.490 alumnes d'ESO i de Batxillerat.

Dins del programa escolar s'articulen així mateix propostes concretes, a realitzar en una sessió de visita, taller o itinerari, que cobreixen des de l'educació infantil fins al batxillerat. Com es pot veure en el quadre que s'ha inclòs a continuació, aquestes activitats escolars, de 49 tipus en total, es divideixen entre visites guiades portades a terme dins dels diferents espais patrimonials del MUHBA (Plaça del Rei, Refugi 307, Park Güell, Turó de la Rovira, Oliva Artés, etc.) i en visites patrimonials, tallers didàctics i també itineraris fets pels carrers de Barcelona. Aquestes visites i itineraris han aplegat aquest any un total de 18.666 alumnes.

Activitats escolars curs 2021	total participants	total grups	SESSIONS	
Barcino, els orígens de la ciutat	1995	98	98	I
La formació d'una capital	575	25	25	I
La fundació d'una colònia romana	296	15	15	TD
Poblenou motor industrial	185	7	7	I
La BCN contemporània en 10 objectes	103	4	4	TD
Projecte Park Güell	713	34	34	VG
De la ciutat romana al Palau Reial Major	77	3	3	VG
A Pic i Pala	844	34	34	TD
Solidaritat per sobreviure	1810	85	85	VG
Barcelona a l'època moderna	18	1	1	I
Del mercat a la cuina i la taula en la Barcelona medieval	88	5	5	I
Cases, Places i Carrers	41	2	2	I
Urbanisme i poder	161	8	8	I
La construcció de l'Eixample	104	4	4	I
El Call de Barcelona als S. XIII i XIV	125	6	6	I
Camins i necròpolis	95	6	6	VG
Barcino/BCN	119	6	6	I
Arquitectura i natura	200	10	10	VG
Domus Sant Honorat	121	8	8	VG
L'aigua a Barcino	399	14	14	I
Portar l'aigua a la ciutat	135	6	6	VG
Viatge a Barcino	1898	83	83	I
Barcelona en temps del Gòtic	126	5	5	I
Barcelona sota les bombes	299	12	12	VG
Viatge a la Barcelona medieval	587	26	26	I
Barcelona al límit. La guerra i el barraquisme	1249	51	51	VG
Panoràmica històrica en 360º	337	13	13	VG
Güell, Gaudí i Barcelona	98	4	4	VG
La Barcelona moderna: abans i després	89	3	3	I
Viatge a la Barcelona del S. XVIII	135	5	5	I
Park Guell visites BSM	3.251	205	205	VG
Pa i companatge a les taules medievals	49	2	2	I
Fabra i Coats una gran fàbrica de Barcelona	152	9	9	VG
Visita Castell de Torre Baró	83	4	4	VG
Visita MUHBA 1H	394	21	21	VG
Barcelona 1902	384	26	26	VG
Cerdà: gran transformació de la ciutat	128	5	5	I
Verdaquer la veu del poble	125	5	5	VG
Les 6 cares del poeta	64	2	2	VG
Poesia, rap i censura	48	2	2	TD
Visita VII-la Joana 30min	48	2	2	VG
Gaudí i la natura	583	37	37	VG
Visita comentada a "Alimentar Barcelona"	57	3	3	VG
Habitatge d'elit al Park	278	16	16	VG
TOTAL	18.666	922	922	18.666

Llegenda:

VG: Visita Guiada;

I: Itinerari;

VP (Visita patrimonial);

TD: Tallers didàctics

Autoguiats escolars

Autoguiats escolars curs 2021	total participants	total grups	SESSIONS	AG
TOTAL AUTOGUIATS GENER	0	0	0	AG
Pl. del Rei	0	0	0	AG
Via Sepulcral	0	0	0	AG
Vil·la Joana	0	0	0	AG
Saló del Tinell	0	0	0	AG
Capella	0	0	0	AG
Barcelona Flashback	0	0	0	AG
TOTAL AUTOGUIATS FEBRER	37	0	0	AG
Pl. del Rei	4	1	1	AG
Via Sepulcral	0	0	0	AG
Saló del Tinell	11	1	1	AG
Capella	11	1	1	AG
Vil·la Joana	11	1	1	AG
TOTAL AUTOGUIATS MARÇ	345	0	0	AG
Pl. del Rei	103	9	9	AG
Saló del Tinell	108	4	4	AG
Capella	134	6	6	AG
TOTAL AUTOGUIATS ABRIL	471	0	0	AG
Pl. del Rei	205	15	15	AG
Via Sepulcral	80	4	4	AG
Saló del Tinell	45	3	3	AG
Capella	141	9	9	AG
TOTAL AUTOGUIATS MAIG	306			AG
Pl. del Rei	165	10	10	AG
Via Sepulcral	21	2	2	AG
Saló del Tinell	58	5	5	AG
Capella	62	3	3	AG
TOTAL AUTOGUIATS JUNY	673			AG
Pl. del Rei	372	19	19	AG
Via Sepulcral	50	3	3	AG
Saló del Tinell	19	1	1	AG
Capella	178	8	8	AG
Vil·la Joana	54	2	2	AG
TOTAL AUTOGUIATS JULIOL	0	0	0	AG
TOTAL AUTOGUIATS AGOST	0	0	0	AG
TOTAL AUTOGUIATS SETEMBRE	0	0	0	AG
Pl. del Rei	60	3	3	AG
TOTAL AUTOGUIATS OCTUBRE	343			AG
Pl. del Rei	295	13	13	AG
Vil·la Joana	48	2	2	AG
TOTAL AUTOGUIATS NOVEMBRE	417			AG
Pl. del Rei	111	5	5	AG
Capella	81	3	3	AG
Tinell (Alimentar Barcelona)	98	5	5	AG
Oliva Artés	127	5	5	AG
TOTAL AUTOGUIATS DESEMBRE	232			
Pl. del Rei	24	2	2	AG
Tinell (Alimentar Barcelona)	6	0	0	AG
Saló del Tinell	70	5	5	AG
Capella	70	5	5	AG
Oliva Artés	62	3	3	AG
TOTAL	2.824	158	158	AG

El Projecte Educatiu Integrat del MUHBA porta a terme diversos programes específics de treball conjunt entre el museu i els agents de la comunitat educativa per tal de construir de forma cooperativa una estratègia d'apropiació de la ciutat i del seu patrimoni per part dels alumnes.

Per a primària, el programa principal del Projecte educatiu integrat del MUHBA és el **Patrimonia'm**, una iniciativa ja amb més de 10 anys de continuïtat, que promou el treball cooperatiu entre les escoles i el MUHBA.

Per a l'ESO, l'activitat principal dins del Projecte educatiu integrat del MUHBA és la proposta de crèdit de síntesi **Viatge per Barcelona**, en versió pilot, adreçat a l'alumnat d'ESO. Aquest projecte té per objectiu fer conèixer i interpretar diverses realitats urbanes a partir d'una metodologia d'observació i anàlisi que es desenvolupa en recorreguts urbans autoguiats. Hi ha alhora el projecte d'aprenentatge **Ciceró BCN**, adreçat a 3r d'ESO, que té per finalitat de desenvolupar les capacitats de l'alumnat per poder fer de guies d'espais patrimonials de la ciutat.

Programa Escolar del curs 2020-2021

Des de fa anys, una de les ofertes educatives fonamentals del Museu es desenvolupa en el temps lliure dels més joves. El Museu compta amb el Casal d'Estiu del MUHBA, titulat **Llegim la ciutat**, que el museu organitza des de fa vuit anys i compta amb l'homologació de l'Ajuntament de Barcelona. Al casal els més joves s'ho passen molt bé, activitats d'aigua incloses, però ho fan amb una immersió intensiva en el coneixement de la trajectòria històrica i el que ens ha llegat en forma de patrimoni a la ciutat. El seu objectiu és educar la mirada i donar eines perquè els nens i nenes siguin capaços d'observar i interpretar la ciutat amb la mirada ingènua del foraster, amb l'interès i la curiositat de qui la trepitja per primera vegada. Les activitats proposades

ens apropen a la història i el patrimoni de Barcelona a través dels seus carrers, places i edificis. L'objectiu és la lectura de l'espai urbà i la seva apropiació.

Aquest any s'han fet dos: un, sota el nom Barcelona, Literatura i Natura, que ha tingut lloc entre el 28 de juny i el 9 de juliol: i un altre, sota el nom Barcelona, Alimentació i Salut, que ha tingut lloc entre el 12 i el 23 de juliol. L'activitat està adreçada a nens i nenes d'entre 8 a 12 anys durant dues setmanes, de matí i tarda, amb visites, itineraris, tallers, i combinació d'activitats lúdiques i d'aprenentatge. El Casal manté, des dels seus inicis, un caràcter experimental, d'innovació educativa, que irradia cap al conjunt del projecte educatiu del Museu. Aquest any ha acollit un total de 23 infants.

H) COMUNICACIÓ I DIFUSIÓ

El MUHBA ha impulsat campanyes de comunicació específiques especialment per a les seves exposicions, menant campanyes digitals, a la premsa o a les xarxes del museu, però atorgant en tot moment un gran pes específic a mantenir ben informat i actiu el nombrós i variat nucli de ciutadanes i ciutadans que segueixen regularment i de manera participativa l'activitat i la programació del Museu.

Material gràfic

Un total de 24.100 exemplars del programa escolar, programa general (3 edicions) i programa CRED (2 edicions). 8.350 exemplars de díptics, tríptics, quadríptics i flyers. Finalment, 6.100 exemplars d'altres, entre els quals punts de llibre, pòsters, postals.

Elements de difusió

Banderoles de carrer: 900 (de les exposicions: “Alimentar Barcelona. Poder, proveïment i salut”, “Barcelona, port mediterrani entre oceans”, i el congrés de museus CAMOC Barcelona 2021).

Banderoles de centre: 6

Vinils finestra: 4

Roll-ups informatius: 10

Pàgina web i xarxes socials

Pàgines vistes a la web 1.041.035

Sessions 295.483

Usuaris 202.882

Xarxes socials

Seguidors a Facebook 828

Posts realitzats 230

Seguidors a Instagram	1.617
Posts realitzats (des d'octubre)	189
Seguidors a Youtube	1.148
Vídeos pujats	75
Visualitzacions a Youtube	39.143
Newsletters	80
Mailing (persones interessades en rebre informació):	5.100

I) PRESENCIA ALS MITJANS

Campanyes de premsa:

De les exposicions Barcelona, port mediterrani entre oceans; Barcelona & Futbol. El gran joc social del segle XX; Barcelona, port mediterrani entre oceans; Alimentar Barcelona. Poder, proveïment i salut; CAMOC Barcelona 2021; i l'exposició commemorativa del centenari d'annexió de Sarrià a Barcelona.

Rodes i dossiers de premsa: 4

Anuncis a diaris:

Diari Ara: 6 (Ritmes, retrats, Barcelona Park Güell; Barcelona & Futbol. El gran joc social del segle XX; Alimentar Barcelona. Poder, proveïment i salut; CAMOC Barcelona 2021; Exposició commemorativa de l'annexió de Sarrià, Agraïments als usuaris i usuàries del MUHBA)

Diari El Periódico: 3 (Alimentar Barcelona. Poder, proveïment i salut, CAMOC Barcelona 2021, Agraïments als usuaris i usuàries del MUHBA)

El culturista: 1 (Casal d'estiu)

Mencions als mitjans

Aquest any la presència del MUHBA als mitjans s'ha centrat en temes com la relació entre la pandèmia i museus com el d'Història de Barcelona; el Centre de Col·leccions; les obres a l'espai MUHBA Bon Pastor; o la inauguració de les exposicions *Alimentar Barcelona. Ciutat, proveïment i salut* (MUHBA Plaça del Rei), *Sarrià i Barcelona, 1921. Cap a la ciutat metropolitana* (MUHBA Vil·la Joana) i *Barcelona & Futbol. El gran joc social del segle XX* (MUHBA Oliva Artés). També s'ha destacat la participació del MUHBA en esdeveniments com la Nit dels Museus o l'In Museum.

Barcelona

Sarrià commemora su indeseada anexión

Desde finales del siglo XIX, el Ayuntamiento de Barcelona intentó en diversas ocasiones la anexión de Sarri. Fue, incluso, una cuestión de Estado, el...

RAÚL MONTILLA

04/11/2021 06:42

Patrimonio

La historia de las Casas Barates contada al mundo

- El equipamiento patrimonial, previsto para febrero de 2023, formará parte del Eix museístic Besos del Muhba y contará la evolución de la vivienda social en el siglo XIX en el Bon Pastor y en Barcelona.
- El espacio, resultado del empeño de los vecinos, es fruto de un trabajo conjunto entre académicos y residentes, y cuenta con un presupuesto de 2,3 millones salido del Pla de Barri.

EL PAÍS

Cataluña

El espacio museístico de las Casas Baratas del Bon Pastor comenzará a construirse en 2022

Cuatro de las 16 casas rehabilitadas recrearán momentos históricos y en otras cuatro se explicará la historia de la vivienda en Barcelona.

EL PAÍS

04/11/2021 06:38:07

Cultura

Fútbol que transforma ciudades

El Museu d'Història de Barcelona analiza el impacto de este deporte. Estos son algunos de los aspectos que desgana la exposición Barcelona que se...

DAVID RUIZ MARULL

22/07/2021 05:55

J) ACCESSIBILITAT I INCLUSIÓ

Tot el programa del MUHBA està pensat des de l'òptica de l'accessibilitat cultural i de la inclusió social, esforçant-se per trencar els límits entre:

- Els centres i les perifèries, raó per la qual el MUHBA té les seves sales per la ciutat, el punt vertebrador de les quals es troba a Casa Padellàs.
- La recerca i la difusió, i per això tots els programes són oberts a tots els públics i posen en relació centres d'estudis i veïnals amb centres acadèmics, en contra de la diferenciació entre activitats generals i especialitzades.
- Dels temps escolar i l'extraescolar, raó per la qual es promou el Patrimonia'm, que aplega joves de tota classe, barri i condició cultural, així com un casal que permet unificar la passió de conèixer i les pautes d'estudi acadèmiques.
- La universalitat i la diversitat, cabdals tant en el disseny del programa This is Barcelona, adreçat a refugiats i nouvinguts, com en la ideació d'Estimul'art, un programa dirigit als malalts d'Alzheimer que és extraordinàriament respectuós amb allò de comú que té tota experiència humana.
- Els barris i la ciutat, a partir d'itineraris que reforcen alhora l'expressió dels patrimonis com a valor comunitari i com a elements de la personalitat de Barcelona.

Pel que fa a les activitats impulsades a l'hora de facilitar l'accessibilitat, cal destacar la participació del MUHBA dins de la iniciativa **Apropa Cultura**, oferint activitats com la ruta **Dins i fora de la ciutat romana** o la visita comentada al **Refugi 307**.

Menció a part mereix la iniciativa **This is Barcelona / Benvinguts a la ciutat**, un programa en diferents idiomes de coneixement de la ciutat adreçat a persones nouvinguts i a disposició de les institucions d'acollida. S'articula en una sessió d'acollida al museu, on es fa una introducció breu sobre la ciutat, seguida d'un itinerari per sis places de la ciutat que n'expliquen alguns dels seus aspectes principals (la plaça política, la religiosa, l'econòmica, la representativa i monumental, la ròtula comunicativa) i contribueix també a aproximar-se al creixement i història de Barcelona. Aquest any s'ha organitzat l'activitat en un total de dotze vegades i ha reunit 205 persones.

Cal destacar així mateix una nova edició del programa d'activitats **Estimul'Art**, realitzat en col·laboració amb el Museu Frederic Marès i la Fundació ACE-Institut Català de Neurociències Aplicades, i adreçat de manera especial i particularitzada a persones que tenen malalties neurodegeneratives, com les que pateixen Alzheimer. L'objectiu d'aquest projecte és la realització de activitats que facilitin el record i afavoreixin els processos de reminiscència dels participants a través de l'art i de la història de la ciutat, del patrimoni material i immaterial.

Finalment, entre les activitats socialment i culturalment més inclusives, cal remarcar el paper cabdal del **Casal d'estiu**, lloc de reunió de nens de tots els orígens, alguns d'immigració molt recent, ens uns dies d'immersió intensiva en la història i el patrimoni de Barcelona, que contribueix a fer d'aquests nois i noies un pal de taller quan, ja en temps escolar, a la classe s'aborden aquests temes i d'altres de relacionats.

Pel que fa a l'**accessibilitat motora i sensorial**, el MUHBA proposa la possibilitat de fer visites adaptades i a tots els centres del Museu es pot disposar dels següents elements d'accessibilitat: aparells de FM per a activitats com les visites comentades o els itineraris. Es tracta d'aparells que consisteixen en un emissor, que utilitza l'educador/a en les seves explicacions i que poden utilitzar aquelles persones que ja tenen un audiòfon propi, a les quals es proporciona un "bucle" (els aparells els tenim a la Plaça del Rei i cal sol·licitar aquest servei amb antelació).

A més, s'ofereix al servei d'interpretació a la **llengua de signes** per a qualsevol activitat. Simplement es demana que es comuniqui per telèfon, fax o correu electrònic amb 2 o 3 dies laborables d'antelació. D'altra banda, pel que fa a l'espai MUHBA Plaça del Rei s'ofereix la possibilitat de disposar d'una cadira de rodes i d'audioguies que són utilitzables amb audiòfons (a través de sistema de bucle magnètic). A més, cal posar de relleu l'accessibilitat de la maqueta de la Plaça del Rei per a invidents i la possibilitat de tocar algunes de les peces que es troben fora de vitrines.

K) PÚBLICS

Entrades venudes	310.098
Entrades generals	171.317
Entrades reduïdes	13.814
Entrades gratuïtes	47.745
Entrades d'accés lliure	77.222
Visites a espais d'interès arquitectònic	14.474
Tipus de visites	
Exposicions permanents	256.496
Exposicions temporals	54.618
Públic de les activitats	29.389

Distribució de les visites per espais patrimonials

MUHBA Plaça del Rei	54.383
La Porta de Mar i les Termes Portuàries	6.768
MUHBA Via Sepulcral Romana	2.042
MUHBA Domus de Sant Honorat	1.299
MUHBA El Call	2.504
MUHBA Vil·la Joana	5.277
MUHBA Park Güell. Casa del Guarda	150.566
MUHBA Oliva Artés	4.984
MUHBA Casa de l'Aigua	1.388
MUHBA Refugi 307	5.670
MUHBA Turó de la Rovira	21.615

Distribució de les visites en els espais d'interès monumental

MUHBA Temple d'August	4.802
MUHBA Santa Caterina	9.672

L) USUARIS

Es important destacar l'esforç del Museu per eliminar la divisió entre "públics", que a partir de la introducció de les tècniques de *marketing* comercial en el camp de la cultura batega rere la divisió entre "públic general" i "públic especialitzat". Per molt que les polítiques públiques atenguin de manera preferent el primer, la divisió implícita entre "poble" i "elit", entre "culte i popular" és poc sostenible si més no en un museu de

ciutat, motiu pel qual el MUHBA aposta, i així ho defensa internacionalment a través de l'ICOM i el CAMOC, per la necessitat de fer recerca i de fer alhora accessibles tots els seus formats de programació a tots els públics possibles, distingint entre formats i no entre segments d'audiència.

Associació d'amics del MUHBA	293
Carnets de soci	860
Usuaris de la biblioteca	792
Visites al Centre de col·leccions	2.343
Visites a l'Arxiu Arqueològic	838
Visites, itineraris i audicions	9.657
Programació escolar	21.490

4. COL·LABORACIONS I RELACIONS EXTERNES

A) XARXES

XARXES A BARCELONA I CATALUNYA

Cal posar de relleu l'important paper dels Amics i amigues del MUHBA i del Cercle del MUHBA.

El grup d'Amics i amigues del MUHBA, integrat ara mateix per 293 persones, és actualment un club ampli de persones especialment interessades en conèixer la història i el patrimoni de la ciutat de Barcelona, que participen de manera freqüent en les activitats generals del Museu a més de les que tenen reservades pel fet de ser Amics, i que també promouen tasques de voluntariat.

El Cercle del Museu, per la seva banda, és una entitat sense personalitat jurídica pròpia, que actua en el marc de la Fundació Barcelona Cultura i que aplega institucions i empreses arrelades a Barcelona que reconeixen el MUHBA com un instrument per preservar i donar a conèixer els senyals d'identitat de la ciutat. L'objectiu fonamental és donar suport a la promoció i foment de la cultura, des d'una visió dins la qual els museus formen part d'una estratègia per a l'impuls del coneixement, la integració social i el respecte a la diversitat cultural, i alhora generen valor a partir de les relacions entre cultura i activitat econòmica.

A més, el MUHBA també forma part d'Espais Escrits. Xarxa del patrimoni literari català, en relació a la figura i l'obra d'en Jacint Verdaguer i del projecte Vil·la Joana. Casa Verdaguer de la Literatura.

Cal esmentar l'extensa i intensa relació del museu amb múltiples entitats culturals i veïnals barcelonines, cosa que es mostra en las relacions que, amb un paper cabdal i des de fórmules diverses, han tingut entitats com les associacions i plataformes veïnals, els centres d'estudis, institucions i arxius locals amb espais del MUHBA com el

Refugi 307, el Turó de la Rovira, Oliva Artés, Vil·la Joana, Fabra i Coats, Casa de l'Aigua o ara el Bon Pastor.

A més, no s'ha d'oblidar la relació activa i regular del Museu amb l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, amb el Servei d'Arqueologia de Barcelona pel Pla Barcino i amb el Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes, com també la col·laboració amb els centres d'Estudis d'història local de Barcelona, la Fundació Institut Amatller d'Art Hispànic, l'Arxiu Històric del Poblenou, l'Arxiu Històric de Roquetes, i la Fundació Museu historicosocial de la Maquinista Terrestre i Marítima i de la Macosa. Ara mateix, com s'ha constatat amb les sessions dedicades a Reinventar el museu de la ciutat, s'està treballant en futurs projectes que, buscant la col·laboració amb altres entitats i institucions, aprofundeixen en la idea de dur a terme projectes de proximitat que ajudin a fer del museu un laboratori ciutadà i facilitin l'apropiació de la ciutat per part de la gent. També s'han d'esmentar les propostes amb la casa Amatller com a futur espai associat per a realitzar una mostra compartida sobre l'Eixample.

Xarxa Espais Escrits, Xarxa del Patrimoni Literari Català

El Museu forma part de la xarxa Espais Escrits i de la seva junta directiva, pels seus vincles amb la literatura a través de MUHBA Vil·la Joana, dedicada als relats literaris en un marc històric ampli.

Com és lògic, aquest 2021 la Xarxa d'Espais Escrits ha quedat marcada encara pels efectes de la pandèmia. Entre d'altres coses, s'ha continuat amb el projecte Clàssics catalans a les vostres biblioteques, s'ha iniciat un projecte de cursos de dinamització per a conductors de clubs de lectura, s'ha recuperat el viatge literari de 2020, la Brussel·les de Josep Carner, i s'ha fet el del 2021, Miquel Pairoli i Josep Pla, s'ha celebrat la IX Jornada Tècnica d'Espais Escrits "Experiències de difusió del patrimoni literari", recuperada de l'any anterior degut als efectes de la pandèmia, i s'ha continuat treballant en el Mapa Literari Català.

Link: <https://www.espaisescrits.cat/>

XARXES INTERNACIONALS

City History Museums and Research Network of Europe (CITYHIST Network)

Aquesta xarxa és un grup de treball promogut pel MUHBA i que està format per museus de ciutat, universitats i centres de recerca en patrimoni d'una vintena de ciutats europees. Es tracta d'una plataforma de col·laboració i un espai de debat que gira al voltant de la història i del patrimoni urbà, així com de la gestió dels museus de ciutat i del lloc institucional i social que ocupen actualment les ciutats. Aquesta xarxa va ser creada el 2010 pel MUHBA i des de llavors ha estat dirigida per aquest museu amb la col·laboració de l'Amsterdam Museum com a secretari de la xarxa.

La CITYHIST Network realitza reunions periòdiques des de 2010 i les seves sessions tenen dos eixos de debat principals. Per una banda, es comparteixen els projectes que es porten a terme, les darreres investigacions sobre història i patrimoni urbà així com la seva aplicació en l'esfera museística. Per una altra banda, es tracten les problemàtiques específiques de la gestió dels museus de ciutat, la seva relació amb la ciutadania i el seu espai institucional dins la ciutat. No es tracta tan sols de poder disposar d'un camp d'actuació més clar per als museus de ciutat sinó de poder avançar en la construcció comuna d'una personalitat compartible d'Europa.

Museus i centres de recerca que en 2021 formen part de la xarxa:

Frankfurt Museum, Riga History Museum, Helsinki City Museum, Amsterdam Museum, Hamburg Museum, Museu de Lisboa, Musée d'Histoire de Lyon, Stadtmuseum Berlin, Lëtzebuerg City Museum, Museum Rotterdam (convidat), Museo de Historia de Madrid, Wien Museum, Museum of Copenhagen i City Museum of Ljubljana. Centre for Urban History (Anvers), Institute for Urban History (Estocolm), Centro per lo Studio di Roma (CROMA), International Cultural Centre of Kracow,

Politecnico di Torino, Oxford Brookes University (convidat) i HafenCity Universität Hamburg (convidat).

Link: <https://cityhistorymuseums.wordpress.com/>

B) CONVENIS I ACORDS

Entre el gran nombre de convenis i acords del Museu amb altres institucions destaquem els següents.

Conveni amb la Generalitat per a la gestió de la Capella de Santa Àgata i de la Domus de Sant Honorat.

Conveni amb B:SM per organitzar activitats adreçades a la ciutadania, estudis, publicacions i cicles de conferències i de concerts al Park Güell.

Conveni amb el Centre Internacional de Música Antiga (Fundació CIMA) per promoure la difusió de la música antiga a Barcelona.

Conveni amb Julià Travel (Barcelona City Tour) per l'obtenció de descomptes.

C) PROJECTES COMPARTITS

Dins de la lògica del MUHBA com a museu de ciutat, a cavall entre les polítiques culturals i les polítiques urbanes, cal destacar en un primeríssim lloc la contribució dels districtes ha estat fonamental per comptar amb recursos d'inversió per tirar endavant els projectes del Museu.

Cal esmentar per començar les propostes compartides que tenen l'objectiu de completar els quatre nous espais del museu a la Barcelona de llevant: la segona fase de les obres a Oliva Artés (projecte MUHBA ciutat metropolitana) i el projecte compartit amb l'ICUB per a la nau F de Fabra i Coats (projecte MUHBA ciutat i treball), on també hi col·laboren estretament les associacions de la Maquinista, Pegaso i Mercedes,

l'AVV Bon Pastor, el Centre d'Estudis Ignasi Iglésias i els equips de recerca TIG (Treball, Institucions i Gènere) i d'Història Industrial i de l'Empresa, ambdós de la Universitat de Barcelona, el projecte Bon Pastor (futur MUHBA habitatge i ciutat) i la Casa de l'Aigua (projecte MUHBA proveïment urbà) amb el Districte de Sant Andreu i el de Nou Barris. En aquests dos darrers espais cal també referir la participació activa des del Pla de barris.

A més dels dos districtes que actuen a la Casa de l'Aigua, el de Sant Andreu i el de Nou Barris, en l'àrea del primer s'ha de destacar que així mateix hi ha la Fundació Trinijove, que usa l'espai per a educació social, i en la del districte de Nou Barris és una entitat la que té cura de l'espai. El museu hi comparteix tasques i usos, i compta també amb el Centre d'Estudis Ignasi Iglesias i l'Arxiu Històric de Roquetes com a suports ocasionals. Per la seva banda, a Oliva Artés, l'espai laboratori del MUHBA dedicat a la metròpoli contemporània, hi ha una presència notable de les entitats, amb l'AVV i altres associacions del Poblenou, aplegades a la Taula Eix Pere IV.

Tot seguit cal esmentar el treball conjunt i regular amb el Districte d'Horta Guinardó en la cura dels espais del MUHBA al Turó de la Rovira, que també inclou la participació de l'Associació de Veïns i Veïnes del Carmel. En darrer lloc, Al Bon Pastor, la proposta de fer a les Cases Barates la secció d'habitatge del Museu és plenament compartida des del primer dia amb l'Associació de Veïns i altres entitats, inclosa la Universitat de Barcelona.

Cal així mateix referir les converses amb el Districte de l'Eixample i la Casa Amatller per ubicar en l'interior d'illa d'aquesta última un espai concertat amb el MUHBA d'explicació de l'Eixample i el modernisme i el suport del Districte de Sarrià-Sant Gervasi a diversos dels programes de MUHBA Vil·la Joana.

Convé esmentar, finalment, la col·laboració amb el Districte de Gràcia en el marc de la programació ciutadana a MUHBA Park Güell.

Tot seguit cal referir la col·laboració amb els centres d'estudis locals de Barcelona com la Taula Eix Pere IV, l'AVV Poblenou i l'Arxiu del Poblenou, en els seminaris i els projectes en format laboratori de MUHBA Oliva Artés, el Centre d'Estudis Ignasi Iglesias en diversos projectes i itineraris del MUHBA a Sant Andreu, l'Arxiu Històric de Roquetes i l'Associació per a la Memòria de Trinitat Vella, en relació amb la Casa de l'Aigua, l'AVV Bon Pastor per al projecte museístic a les Cases Barates, l'AVV Carmel

al Turó e la Rovira, el Taller d'Història de Gràcia a MUHBA Park Güell, i l'AVV Vallvidrera a Vil·la Joana.

Quant als altres projectes compartits, i deixant de banda les relacions ad hoc per a una exposició o acte singular, podem destacar els següents:

Projecte de col·laboració amb la Fundació Jacint Verdaguer de Folgueroles amb la finalitat de de conservar, investigar, promoure i difondre el patrimoni tangible i intangible que va generar el poeta Jacint Verdaguer.

Projecte en col·laboració amb el museu del Disseny, el Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes, el Museu Frederic Marès, el Museu Nacional d'Art de Catalunya i el Museu de la Música per realitzar el cicle Art i Història als museus de Barcelona.

Continuació del projecte de recerca de gastronomia històrica en col·laboració amb la Universitat de Barcelona i la Fundació Alícia.

Projecte de col·laboració amb Apropa Cultura per tal de facilitar l'apropament de la cultura a persones amb diversitat funcional, en situació de vulnerabilitat i altres en situació de discriminació i risc d'exclusió social.

Projecte en col·laboració amb la Fundació ACE-Institut Català de Neurociències Aplicades i el Museu Marès per menar el programa d'activitats Estimul'Art.

Projecte en col·laboració amb l'escola Àngel Baixeras i la Fundació Catalana de l'Esplai pel Casal d'Estiu.

Projecte en col·laboració amb el Consorci d'Educació de Barcelona per a la implementació del projecte Patrimonia'm (tot i que l'edició d'aquest any es va haver de cancel·lar a causa de la covid) a més escoles de la ciutat.

Projecte de col·laboració amb el Laboratori de modelització virtual de la ciutat de l'ETSAB per a l'aixecament en escàner làser de diversos espais patrimonials del MUHBA i per a la seva restitució tridimensional.

Projecte *Europa inter urbes*. Es tracta d'un interactiu que s'esforça en rellegir la història d'Europa des de la perspectiva de les ciutats, que es porta a terme en col·laboració amb altres museus europeus de ciutat i del qual ja s'ha exhibit la primera mostra a l'Exposició Barcelona Flashback.

D) PARTICIPACIONS

Aquest 2021 el museu ha participat en diferents esdeveniments de la ciutat com la Festivitat de Santa Eulàlia (12 de febrer), Quinzena de la Dansa metropolitana (21 de març), Setmana d'Arquitectura (9 de maig), La nit dels museus (15 de maig), El dia internacional dels museus (18 de maig), Poesia als Parcs (6 de juny), Festa Verdaguer (10 de juny), Biennal científica (12 de juny), el In Museu (19 de juny), la Diada (11 de setembre), el dia de la Mercè (24 de setembre), Festival Rellisquin (1 i 3 d'octubre), Viu Montjuïc (16 i 17 d'octubre) o el 48h Open House Barcelona 2021 (23 i 24 d'octubre).

A més, els diferents membres del MUHBA han realitzat les següents contribucions en congressos i seminaris:

- 27 de maig de 2021. Conferència “Conservar una locomotora de 1963 a l’aire lliure” a la Jornada “Barcelona, node ferroviari: un passat amb futur” a MUHBA Plaça del Rei. Participació: Lúdia Font.
- 27 de juliol de 2021. Conferència: “L’objecte arqueològic: de l’excavació a la vitrina” a El Born CCM. Participació: Núria Miró i Emili Revilla.
- 9 de novembre de 2021. Conferència: “Azul, dorado y policromía. Aportación a la sistematización y seriación cronológica de la cerámica de Barcelona, 1450-1800”, dins del XIIIth Congress AIECM3 on Medieval and Modern Period Mediterranean Ceramics a Granada. Participació: Núria Miró i Emili Revilla (amb Mikel Soberón).

-

Finalment, s'ha de posar de relleu així mateix que alguns membres del personal del MUHBA formen part de diversos equips de recerca reconeguts pel ministeri:

- ARCHAIDE (ARCHaeological Automatic Interpretation and Documentation of cEramics). Participa: Emili Revilla.
- Movimiento y movilidad en el mediterráneo medieval. Personas, términos y conceptos (PGC2018-094502-B-I00). Participa: Ramon Pujades.
- Ciudad y territorio en la cartografía española: una perspectiva histórica, (CSO2017-87080-P, 2018-2022). Participa: Ramon Pujades.
- *Tectoria et pigmenta*: estudio analítico de morteros y pigmentos de las pinturas romanas del cuadrante NE de la Península Ibérica (s. II a.C.- s. VI d.C.) (HAR2017-84732-P). Participa: Lúdia Font.

E) **RELACIONS INSTITUCIONALS**

Degut al seu caràcter de museu urbà, s'ha de tenir en compte que al MUHBA es desenvolupa un treball constant no tan sols amb l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB), del qual en forma part, sinó també amb les altres entitats i institucions de la ciutat; de manera molt especial, dins mateix de l'Ajuntament, amb els districtes de la ciutat, amb les institucions acadèmiques i amb els centres d'estudis locals i les associacions de veïns. A més, no cal oblidar les relacions internacionals que té el MUHBA i que, entre d'altres, es mostren en el paper que exerceix i ha exercit a la xarxa de museus europeus al llarg d'aquests anys o, en aquest 2021, en l'organització del congrés del CAMOC a la ciutat de Barcelona. Per tot això, i a cavall entre les polítiques culturals i les polítiques urbanes, el nombre de visites institucionals procedents d'aquestes entitats ha sigut constant i molt elevat al llarg d'aquest any.

5. ORGANITZACIÓ

A) RECURSOS HUMANS

El museu ha estat organitzat per al seu funcionament intern en les àrees de Direcció, Administració, Projectes, Programes i Col·leccions. El personal del MUHBA a finals de 2021 l'integraven les persones següents:

Dolors Agudé, Daniel Alcubierre, María José Arnal, Pascual Bayarri, Sergi Benajas, Mònica Blasco, Josep Bracons, Quim Brugada, Jaume Capsada, Eulàlia Cartró, Carme Cazalla, Lúdia Font, Carlos Fumanal, Marta Iglesias, Jaime Irigoyen, Anna Lázaro, Teresa Macià, Mercè Martínez, Sònia Martínez, Carles Mela, Núria Miró, Elena Pérez, Carla Puerto, Ramon Pujades, Emili Revilla, Elena Rivali, Joan Roca, José Manuel Sánchez, Teresa Soldino, Edgar Straehle, Xavier Tarraubella, Montserrat Valero i Dolors Xufre.

Distribució del personal	Homes	Dones	Total
Funcions directives	4	1	5
Funcions tècniques	9	10	19
Funcions administratives	2	7	9
Total	15	18	33

Al llarg d'aquest any també han col·laborat quatre persones del Pla d'Ocupació del Barcelona Activa.

B) MEMÒRIA ECONÒMICA

Ingressos

Venda d'entrades i/o activitats	177.493,41
Lloguers o cessió d'espais	192.670,24
Subvencions i altres transferències	75.081,96
Patrocinis	125.750,00
Total	570.995,61.

Despeses

Personal	1.971.896,03
Despeses d'exploració	3.067.764,72
Altres Despeses	317.822,20
Total	5.357.482,95

C) OBRES I MANTENIMENT

Aquest any 2021 s'han començat a planejar les obres de Casa Padellàs, previstes per al 2023, i s'ha avançat a la nau F de la Fabra i Coats, que allotjarà el futur museu del treball. Dins del projecte Habitar Barcelona també s'ha avançat en les obres del projecte del futur espai MUHBA Bon Pastor. També s'han fet obres a Vil·la Joana per tal de facilitar espais de la segona planta a residents.

D) LLOGUER D'ESPAIS

Aquest any el museu ha llogat els seus espais en un nombre total de 23 vegades per a la realització de diferents actes.

E) PATROCINI

Diari Ara

El Periódico

Julià Travel

6. RESUM D'INDICADORS

PÚBLIC

Entrades venudes	310.098
Entrades generals	171.317
Entrades reduïdes	13.814
Entrades gratuïtes	47.745
Entrades d'accés lliure	77.222
Visites a espais d'interès arquitectònic	14.474
Tipus de visites	
Exposicions permanents	256.496
Exposicions temporals	54.618
Públic de les activitats	29.389
Usuaris	
Biblioteca	792
Visites al Centre de col·leccions	2.343
Visites a l'Arxiu Arqueològic	838

COL·LECCIONS

Objectes en préstec durant l'any	20
Nombre d'incorporacions	799
Objectes totals	83.768
Registrats o inventariats el 2021	2.260
Registrats o inventariats totals	62.723
Pendents	21.045
Objectes propis exposats al museu	1.453
Exposicions permanents	1.424
Exposició temporal	29

COMUNICACIÓ

Pàgines vistes a la web	1.041.035
Sessions	295.483
Usuaris	195.617
Seguidors a Facebook	828
Posts realitzats	230

Seguidors a Instagram	1.617
Posts realitzats	189
Seguidors a Youtube	1.148
Vídeos pujats	75
Visualitzacions a Youtube	39.143
Material gràfic	
Fulletons (Flyers, Díptics, etc.)	8.350 unitats
Programes	24.100 unitats
Banderoles	906 unitats
Altres	6.100 unitats
Total	39.556 unitats